

NOVI GLAS

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKEGA GLASA IN NOVEGA LISTA 11. JANUARJA 1996

25. APRIL IN 1. MAJ DANES

DRAGO LEGIŠA

V tem letnem času imamo v Italiji v kratkem presledku dva praznična dneva, ki bi oba morala biti zgodovinsko in sporočilno pomembna. 25. april je praznik osvoboditve, 1. maj pa praznik dela.

Kdor pripada starejši in srednji generaciji, se gotovo še dobro spominja množičnih zborovanj, velikih povork, telovadnih nastopov, govorov vidnih političnih in sindikalnih predstavnikov. Spominja se posebnega vzdušja, prežetega z radostjo in pričakovanjem, z veseljem in upanjem hkrati.

Kako pa je ob teh prazničnih dneh danes? Lahko mirno rečemo, da se zdi nekdanje dogajanje ob tem času kot lepe sanje. Kako naj danes Italijani praznujejo obletnico osvoboditve izpod fašizma, ko dobro vedo, da so fašisti, v sicer novi preobleki, pred dvema letoma prestopili prag osrednje rimske vlade in se polastili nekaterih ključnih vzvodov oblasti. Res je, da so po sedmih mesecih morali zapustiti vlado, vendar je temu botroval le splet srečnih naključij.

V tej zvezi se spominjamo pomenljivih besed, ki jih je bil napisal znani italijanski pisatelj in kritik Giuseppe Prezzolini. "Fašizem je bil zgodovinsko stanje. Razen redkih izjem ga je italijansko ljudstvo v celoti - tako revni kot bogati, kler in laiki, vojska in univerza, mesto in dežela, industriji, trgovci in posestniki - imelo za svojega, ga hranilo s svojim konsenzom in svojim ploskanjem. Če bi se to zgodovinsko stanje nadaljevalo, bi mu vsi pravkar omenjeni še dalje ploskali in ga podpirali" (G.P. *Manifesto dei conservatori*). Fašizmu so Italijani zamerili predvsem to, da je izgubil vojno, ki jo je bil Mussolini napovedal junija 1940, ko "se je zdelo, da je nemška vojska že dosegla zmago" (Indro Montanelli). Le če imamo vse to pred očmi, lahko razumemo, kako sta mogla Fini in Berlusconi v tako kratkem času postati pomembna dejavnika na politični sceni. Nič čudnega torej ni, če je 25. april postal skoraj vsebinsko votel in pravzaprav anahronističen.

Kako pa je s praznovanjem 1. maja? Na dlani je, da je ta praznik danes izgubil ves svoj zunanji blišč in svojo ornamentiko, ki sta ves čas vsiljevala komunistično ideologijo in povečevala prostrani ter mogočni sovjetski imperij. Razmerje človek - delo je bilo v tem kontekstu drugotnega pomena, saj vemo, da v SZ delo ni imelo ne "časti ne oblasti".

Kdo danes še govori o delu in njegovi problematiki? Marsikdo se bo čudil, vendar drži kot pribito, da o vsem tem danes še edini govori papež Janez Pavel II. "Nismo lovili glasov katoličanov. Takšne potrebe ne čutimo: dovolj nam je, da poslušamo papeža... ta namreč obsoja ekscese kapitalizma in svari pred nebrzdanimi zakoni trga". Tako je dejal tajnik Stranke komunistične prenove Bertinotti ob koncu volilne kampanje za politične volitve, potem ko so Berlusconi in prijatelji med isto kampanjo krepko zaigrali na karto katoličanov.

STRAN 2

02 Janez Vuk SALOMONSKA ODLOČITEV

Starejše
ljudi moramo
imeti radi kot
otroke, kot vse
življenje!

02 Jurij Paljk NOV KULTURNI NAČRT ITAL. ČASNIKARJEV

03 intervju PROF. LOJZKA BRATUŽ

04 J.P. OSAMLJENI IN ZAPUŠČENI

06 Andreja Duhovnik Antoni LJUDSKA USTVARJALNOST PRIMORSKE

08 Ivan Žerjal NOVE PUBLIKACIJE KROŽKA V. ŠČEK

10 P.B. 30-LETNICA ZBORA MIRKO FILEJ

12 Erika Jazbar DEMOGRAFSKA REALNOST BENEČIJE

13 M. OBNOVLJEN DVOREC NA VOGRSKEM

14 Gabrijel Devetak VELIKA KNJIGA O ZELIŠČIH

15 Erik Dolhar OBČNI ZBOR ZŠŠDI

IZIDI PARLAMENTARNIH VOLITEV

NOVO VLADO BO SESTAVIL ROMANO PRODI

Prodoren uspeh slovenskega kandidata prof. Darka Bratine

Poraženec političnih volitev dne 21. aprila je Berlusconi in Finijevo zavezništvo, ki se mu ni posrečilo ponoviti uspeha pred dvema letoma, ko se je z odločilno pomočjo Severne lige polastilo ključnih vzvodov oblasti v državi. Tokrat je zmagala Oljka, to je sredinsko politična združba, ki ima skupno s Stranko komunistične prenove absolutno večino v poslanski zbornici, sama pa absolutno večino v senatu. Predsednik nove vlade bo prof. Romano Prodi, ki je od ustanovitve Oljke vedno nastopal kot nesporni kandidat za ministrskega predsednika.

Volilni sporazum, ki ga je bila Oljka sklenila s Stranko komunistične prenove, je - kot kažejo volilni izidi - odločilen za sestavo nove vlade. Od začetka volilne kampanje je bilo sicer znano, da bodo prenovljeni komunisti v vsakem primeru omogočili sestavo nove vlade, ker hočejo prispevati svoj delež k porazu desnice v Italiji. Prav tako so od vsega začetka poudarjali, da se njihov program razlikuje od programa Oljke, in so zlasti kritično ocenili ustanovitev Dinijevega političnega

gibanja in njegovo volilno zavezništvo z Oljko. Volilni izidi pa so pokazali, da je prav Dini s svojim gibanjem v veliki meri omogočil uveljavitev Oljke, nje-

mentu nič manj kot 86 parlamentarcev. Prav ima zato župan v Milanu Formentini, ko pravi, da nova rimska vlada in novi parlament ne bosta mogla molče mimo te politične sile in zlasti mimo njenih te-

NOVI ITALIJANSKI PARLAMENT		
	SENATNA ZBORNICA	POSLANSKA ZBORNICA
Oljka	157	284
Pol svoboščin	116	246
Severna liga	27	59
Stranka kom. pr.	10	35
Pannella-Sgarbi	1	-
Plamen	1	-
Drugi	3	6
Skupno sedežev	315	630

govo gibanje pa je na volitvah s proporcijnim sistemom prestopilo prag 4 odstotkov in tako iz svoje srede izvolilo nekaj poslancev.

Glede na razmerje sil v novem parlamentu je jasno, da bo morala Oljka urediti svoje stike s Stranko komunistične prenove, vendar to ne bi smelo preprečiti ali celo ogroziti trdnosti vlade ministrskega predsednika Prodija.

Na volitvah se je proti pričakovanju in v brk vsem negativnim napovedim krepko uveljavila Severna liga, ki ima danes v parla-

mentu nič manj kot 86 parlamentarcev. Prav ima zato župan v Milanu Formentini, ko pravi, da nova rimska vlada in novi parlament ne bosta mogla molče mimo te politične sile in zlasti mimo njenih temeljnih programskih točk, kot je zlasti zahteva po federalni državni ureditvi. Volilni izidi jasno kažejo, da je Severna liga marsikod na severu države zdaleč najmočnejša politična stranka. To velja predvsem za Lombardijo in Veneto, a je tudi v Furlaniji vsega upoštevanja vredna politična sila, saj sta bila v senat izvoljena dva njena kandidata, prav toliko torej, kot jih je izvolila Oljka.

Valdostanci in Južni Tiroolci so kljub novim volilnim predpisom, ki gotovo niso ugodni za manjši-

ne, ohranili svoje parlamentarno zastopstvo. Dolina Aosta ima enega poslanca in enega senatorja, Južni Tiroolci pa imajo dva senatorja in tri poslance, torej senatorja manj kot v zadnjem parlamentu. Po dobrem desetletju so se Južni Tiroolci vrnili k prvotnemu številu svojih zastopnikov v Rimu (2 senatorja in 3 poslanci).

Kar zadeva našo slovensko narodno skupnost v Italiji, lahko z zadovoljstvom ugotavljamo, da je slovenski kandidat na listi Oljke, prof. Darko Bratina dosegel v svojem goriškem volilnem okrožju prodoren uspeh in bil neposredno izvoljen v senat s precejšnjo razliko glasov od svojega tekmeča Romolija. Za Bratino so zares množično glasovali slovenski volivci, a tudi furlanski volivci ter volivci z območja Tržiča ("Mesto (Tržič) še vedno z Bratino", se je glasil naslov čez celo stran dnevnika *Il Piccolo* v ponedeljek, 22. t.m.).

Poglavje zase je bil na teh volitvah Trst. Naravnost zgroziti se je treba ob dejstvu, da je to mesto zapalo skoraj polovico svojih glasov kandidatu Nacionalnega zavezništva in nekdanjemu misovskemu mladinskemu "bojevniku", znanemu tudi in predvsem zaradi "spopadov" z našimi mladinci. Negativno je treba dalje oceniti izide v Vidmu, kjer se je uveljavila skrajna desnica. (Na drugi strani objavljamo prispevek Slovenske skupnosti o nedeljskih volilnih izidih.)

D. L.

1
ČETRTEK
25. APRILA
1996

VSEBINA

SALOMONSKA ODLOČITEV SLOVENSKEGA PARLAMENTA

JANEZ VUK

SSK POZITIVNO OCENJUJE IZID VOLITEV

Izidi nedeljskih parlamentarnih volitev lahko predstavljajo nov začetek za Italijo, pa tudi za slovensko narodnostno skupnost v Furlaniji-Juljski krajini. Italija je s prepričljivo zmago levosredinskega zavezništva Oljke najbrž končno našla izhod iz politične krize, s katero se je zadnja leta spopadala. Res je, da smo na začetku poti, ki jo bo treba šele prehoditi. Toda važno je, da se je zdaj odprla ta pot, ki italijanski družbi omogoča demokratični razvoj, uravnovešeno družbeno in gospodarsko rast kakor tudi prijateljsko sodelovanje s sosednjimi državami.

Upati je nadalje mogoče, da bodo izidi nedeljskih parlamentarnih volitev predstavljali nov začetek tudi za slovensko manjšino v Italiji. Novi politični položaj bi moral bistveno olajšati rešitev temeljnih odprtih vprašanj, ki že desetletja bremenijo našo narodnostno skupnost, pa tudi negativno vplivajo na sožitje in dobrososedske odnose v tem obmejnem prostoru. To pravzaprav predstavlja tudi jasno programsko obvezo zavezništva Oljke, ki smo ga Slovenci v Italiji množično podprli. Gre predvsem za zahtevo po ureditvi našega temeljnega pravnega statusa s pravičnim zaščitnim zakonom, za zahtevo po zagotovitvi vsaj minimalne zastopanosti slovenske narodnostne skupnosti v izvoljenih telesih ter za

potrebo po izboljšanju odnosov s Slovenijo.

SSK s posebnim zadovoljstvom ugotavlja, da je bil potrjen v senat prof. Darko Bratina, in to z veliko prednostjo pred svojim nacionalističnim tekmeccem. To bo vsaj v tej zakonodajni dobi zagotovilo, da bomo Slovenci imeli svojega glasnika v parlamentu. Sicer pa se je Oljka v Furlaniji-Juljski krajini nekoliko slabše odrezala kot drugod po državi. Še posebno nerazveseljivi so rezultati na Tržaškem. K sreči je prof. Fulvii Cameriniju uspela izvolitev v senat vsaj z ostanki, tako da bo v parlamentu vendarle prisoten tudi glas bolj odprtega Trsta.

Omenjeni in še drugi negativni aspekti pa po oceni SSK ne prevladajo nad temeljnimi pozitivnim premikom, ki so ga prinesle nedeljske volitve. Večina italijanskega volilnega zbora in tudi glavnina Slovencev je izrazila svoje zaupanje kandidatom in silam levosredinskega zavezništva. S tem pa je Oljka prevzela tudi veliko odgovornost. Hudo bi bilo, če bi razočarala. SSK bo po svojih močeh storila vse, da bi se to ne zgodilo, še posebej, kar zadeva manjšinsko problematiko. Sorazmerno velik uspeh, ki ga je zabeležila Severna liga, opozarja, da volivci, tudi slovenski, imajo vse manj potrpljenja.

DEŽELNO TAJNIŠTVO

S 1. STRANI

25. APRIL IN 1. MAJ DANES

"Za Cerkev in kristjane človek ni golo proizvodno sredstvo", je dejal Janez Pavel II. na simpoziju v Rimu konec letošnjega marca. Če liberalizem kot vsi ostali gospodarski sistemi privilegirajo lastnike kapitalov in imajo delo za proizvodno sredstvo, so vir hudih krivic. Konkurenca je sicer upravičena, saj spodbuja gospodarsko življenje, a nikakor ne sme biti v nav-

zkrižju s prvotno pravico vsakega človeka do dela, od katerega mora živeti on in družina". "Brezposelnost in polovična zaposlenost silita mnoge ljudi v industrijskih družbah, da pričnejo dvomiti v smisel lastnega življenja, da obupajo nad prihodnostjo. To velja zlasti za mlade, katerih prihodnost je temačna, če niso gotovi, da bodo našli zaposlitev".

Tako torej govori vrhovni poglavar katoliške Cerkve,

ko zadobiva brezposelnost naravnost planetarne razsežnosti. V sedmih industrijsko najbolj razvitih državah na svetu je po zadnjih podatkih 24 milijonov brezposelnih, v Italiji je bilo predlanskim brez zaposlitve 11,3% delovne sile, prihodnje leto naj bi je bilo 11,8%. Povsem upravičeno je zato Cerkev dala simpoziju v letošnjem marcu naslov: "Prihodnost dela in delo v prihodnosti". Kaj naredijo v tem pogledu danes tisti, ki so še do včeraj na vsa usta besedili o delu in delavcih ter njihovih pravicah? Nič ali skoraj nič. To je grenka ugotovitev ob letošnjem prvem maju.

VSEDRŽAVNI POSVET ČASNIKARJEV FISC

KATOLIŠKI ČASNIKARJI SNUJEJO NOV KULTURNI NAČRT

V Vidmu je od četrta, 18., do sobote, 20. aprila, potekal izredno dobro pripravljen in še bolj obiskan vsedržavni posvet časnikarjev Italijanskega združenja katoliških tednikov-FISC. Namen letošnjega osrednjega srečanja urednikov in časnikarjev katoliških tednikov je bil osvetliti načrt za bodočo Italijo, ki naj temelji predvsem na kulturi. Prav zato je bil letošnji naslov zelo zahteven: Kulturni načrt za Italijo-Vloga javnih občil.

V četrtek zvečer je najprej ognjeviti predsednik FISC-a in urednik dobrega katoliškega tednika La Vita Cattolica iz Vidma Duilio Corgnali pozdravil vse prisotne in nakazal smernice posveta, na katerem smo bili prisotni tudi časnikarji Novega glasa, ki je včlanjen v združenje

FISC. Isti večer je govoril tudi glavni tajnik italijanske škofovske konference msgr. Ennio Antonelli, vse prisotne pa je pozdravil videmski škof msgr. Alfredo Battisti.

V živo je zadel posvet FISC-a v petek zjutraj, ko smo se zbrali v velikem številu, da bi poslušali tri zelo znane italijanske intelektualce, kako si predstavljajo prihodnost Italije, ki je danes v politični, gospodarski in predvsem v moralni ter etični krizi. In trije prisotni univerzitetni profesorji, ki pa so bolj znani kot javni misleci, saj pišejo za velike italijanske časnike, niso razočarali. Giorgio Rumi je predstavljal tako imenovano katoliško stran, Ernesto Galli Della Loggia se je predstavil občinstvu kot liberalec, ki je samo zato liberalec, ker je "razočaran nad oblastjo, ki zlorablja posameznika," Ferdinando Ador-

nato pa je predstavljal levičar, se pravi tisti del Italije, ki se politično prepoznava v levem političnem bloku.

Prof. Rumi je dejal, da je bilo za Italijo vedno pomembno, da so bili na vodilnih mestih tudi in predvsem kristjani, obenem pa je poudaril, da je bila krščanska vera vedno svet zase, saj vera ostaja vedno ista, medtem ko se politični sistemi menjujejo.

Veliko bolj pronicljiv od Rumija, čigar posegi so bili preveč splošni in zato neprepričljivi, je bil časnikar dnevnika Corriere della Sera in vodilni nosilec nove liberalne misli v Italiji Ernesto Galli Della Loggia. V svojem izjemnem posegu je povedal med drugim: "V Italiji so tri krize, ki se med seboj prepletajo in pokrivajo: kriza na socialnem področju države, kriza t.i. "wellfare state" torej, kriza brezposelnosti in industrializacije, ker se je do nedav-

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT IN OBLIKOVANJE: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 60.000,
INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 110.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 / 533177
FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 / 365473
FAX 040 / 775419

INTERVJU / PROF. LOJZKA BRATUŽ

"SKRB ZA JEZIK IZVIRA IZ NARODNE ZAVESTI"

V teh dneh prihaja med bralce knjiga *Gorica v slovenski književnosti*, ki jo je ob 1000-letnici prve pisne omembe mesta Gorice izdala Goriška Mohorjeva družba. Avtorica knjige je prof. Lojzka Bratuž. Izid knjige nam je dal povod za daljši pogovor.

Bi lahko našim bralcem obrazložili, zakaj ste se ob tisočletnici prvega podatka o Gorici odločili za izbor iz del slovenskih književnikov, ki so obravnavali to naše mesto?

Pred kakim poldrugim letom, ko se je tu in tam že omenjala tisočletnica, sem pomislila, da bi se je naša goriška skupnost lahko spomnila s publikacijo, morda z literarnimi besedili, ki so posvečena Gorici. Najprej sem začela brskati po gradivu, ki sem ga že poznala, nato sem se lotila iskanja in pregledovanja del, za katera se mi je zdelo, da bi morala vsebovati goriške motive, pozneje so prišli na vrsto kalendarji, revije ipd. To delo je bilo zelo zanimivo, saj se je kmalu izkazalo, da je gradiva z goriško tematiko več, kot sem si predstavljala. Domnevam celo, da ga je več, kot ga je bilo mogoče evidentirati. Zatem je

bilo treba odbirati in izbirati, in to ni bilo enostavno. O Gorici niso pisali samo tu rojeni ali tu živeči literati, ampak tudi pisci iz širokega slovenskega prostora. V izboru poezije ob Župančiču in Kocbeku prevladujejo primorski avtorji, v prozi pa so poleg številnih Primorcev še mnogi drugi. V antologijo sem uvrstila nad sto besedil šestinširidesetih avtorjev. Nekateri so zastopani z več besedili, nekateri tako v prozi kot v poeziji. V zvezi s proznimi besedili želim poudariti, da so se zaradi njihove kronološke ureditve izoblikovale tematsko zokrožene skupine, kar ustvarja videz samostojnih pripovednih enot, tako npr. o tolminskem puntu in

o Gorici v času prve svetovne vojne. Če celotno prozo prebiramo zaporedoma, se vrstijo pred nami podobe iz goriške zgodovine od štirinajstega stoletja dalje, do obeh svetovnih vojn in naših dni.

Katera je po Vašem mnenju skupna tema vseh slovenskih književnikov, ko pišejo o Gorici in zakaj?

Kakor sem zapisala v uvodu, je skoraj pri vseh središčni motiv narodnostno vprašanje. To je tudi razumljivo, saj je morala slovenska narodnostna skupnost na tem ozemlju zaradi zgodovinskih razmer in zaradi bližine drugih narodnosti - vedno na novo dokazovati svojo bit. V kriznih obdobjih, ko je bil ogrožen sam obstoj te skupnosti, je postalo literarno ustvarjanje, pa tudi kulturne dejavnosti nasploh, pomemben dejavnik v procesu samoobrambe. Besedni ustvarjalci odslkavajo zgodovinsko resničnost in so največkrat tudi sami njeni pričevalci. To velja skoraj za vsa besedila na temo Gorice in ne samo za tista, ki sem jih sprejela v antologijo. Pisana beseda

rečem še kaj o javnih sredstvih obveščanja, moram povedati, da je danes v sredstvih javnega obveščanja, v medijih torej, popolnoma odsotna kvaliteta poštenega uporabljanja javnih medijev. Televizija lahko vsakemu gledalcu posreduje slike in ga navadi na dejstvo, da so vse stvari enake, to pa ni res, če vemo, da v navadnem življenju ni vse tako poenostavljeno in vse na istem nivoju, kot je to prikazano na televizijskem ekranu: Etična načela torej tudi v medijih!"

Še isti dan je v Vidmu sledila okrogla miza o televizijskem mediju, v soboto pa so v Pušji vesi (Venezona) govorili o informacijah in solidarnosti danes v Evropi, ki je v vojni. V ta namen so prišli na posvet kot diskurtanti tudi Hrvatje Kustič, Topič in banjalški škof Franjo Komarica. Ob koncu posveta pa so imeli v prenovljeni katedrali v Pušji vesi slovesen zaključek: mašo je ob množici duhovnikov daroval beneški patriarh kardinal Marco Ce'.

DRAGO LEGIŠA

je v zelo težkih časih pomagala ohranjovati materin jezik ter krepiti zavest in kulturno rast primorskih ljudi.

Delež slovenskih pesnikov in pisateljev je pri tem nadvse pomemben. Poleg tematske naravnosti sta mnogim avtorjem skupna čustveno doživljanje in zavezanost zemlji in ljudem, ki jih v svojih delih uporabljajo.

Gorica je v preteklosti veljala za močno kulturno središče tudi predvsem za Slovence. Pribaja to dejstvo do izraza v slovenski literarni ustvarjalnosti in v Vaši knjigi?

To prihaja do izraza zlasti v prozi in v prvem delu uvoda, kjer je prikazana kulturnozgodovinska podoba Gorice. Mesto je bilo nekoč kulturno žarišče velikega dela današnje Primorske in dela Furlanije na desnem bregu Soče. Sredi 18. stoletja je postala Gorica sedež nadškofije, ki je nekaj desetletij obsegala velike predele današnjega slovenskega ozemlja. V drugi polovici 19. stoletja je postala eno izmed pomembnih središč slovenskega kulturnega in političnega gibanja. Na kulturni razvoj goriškega mesta so vseskozi vplivale zgodovinske razmere in lega na stičišču različnih narodov. Znano je, da je bilo goriško prebivalstvo v preteklosti še bolj raznorodno, kakor je danes, in da so se še v prejšnjem stoletju v Gorici uporabljali štirje jeziki. Slovenščina se omenja v listini cesarja Otona III. iz leta 1001, o njeni rabi v cerkvenem okolju in ob javnih priložnostih pričajo dragoceni rokopisi iz 16. stoletja in mnogi poznejši viri. Z izborom poezije in proze ter z uvodnim besedilom sem skušala osvetliti vlogo Gorice v slovenski kulturi in bralcem, zlasti mlajšim, približati bogastvo in razgibanost goriško preteklost. Včasih nam je preteklost prav tako potrebna kot sedanjost, saj utrjuje zavest o naših koreninah in ohranja spomin na rodove, ki so na tej zemlji že davno pred nami branili svoj jezik in svojo kulturo, se upirali nasilju in se borili za narodnostno preživetje. Goriški Slovenci naj ob tisočletnici Gorice pokončno pričajo o pradavnih prisotnosti svoje- ga rodu na tem ozemlju.

Vi ste tudi znana slovenistka, ki poučuje na univerzi v Vidmu. Kakšno je v tem pogledu stanje in kakšno je zanimanje za slovenski jezik pri študentih, zlasti študentih italijanske narodnosti?

Na videmski univerzi sem od leta 1978 in moram reči, da ima slovenščina danes manj slušateljev kot nekoč. Število se je znatno znižalo, ko so na univerzi leposlovni fakulteti priključili tuje jezike in književnosti. Odtlej so se zlasti študentje s Tržaškega vpisovali na tamkajšnje fakultete. K nam se je vpisal še kak Slovenec z Goriškega, povečalo pa se je število študentov italijanske narodnosti. Prva leta smo imeli nekaj več Benečanov, toda niso prišli vsi do konca študija. Zdaj so vpisani trije. Mislim, da bi jih morala Benečiji najbližja univerza pritegniti še več. Ne glede na število vpisanih je zanimanje slovenskih in italijanskih slušateljev zadovoljivo. Nekateri izmed njih dosegajo prav lepe uspehe. Italijani se slovenščine lotevajo večidel brez vsakršne priprave, pa vendarle si z zavzetostjo in resnim študijem kmalu pridobijo toliko osnovnega znanja in besednega zaklada, da lahko neposredno spoznavajo slovenska literarna besedila in preko njih like besednih ustvarjalcev in njihovo sporočilo.

Vi ste dobra poznavalka goriške stvarnosti. Kako ocenjujete položaj slovenske narodne skupnosti v tem trenutku?

Vprašanje bi bilo vredno daljšega in razčlenjenega odgovora, vendar bom odgovorila čisto na kratko in samo v zvezi s položajem slovenske kulture. V goriškem kulturnem življenju poveljni desetletij se nadaljuje bogata tradicija iz preteklosti, toda v zmanjšanem obsegu, kajti Gorica je po drugi svetovni vojni ostala brez širokega zaledja in tako so se pretrgale vezi s pokrajinami, iz katerih so prej dotekale moči za intelektualno in kulturno delo. Kljub temu si je tukajšnja narodnostna skupnost postavila dovolj trdne temelje za nadaljnje delo. Kulturnih pobud je veliko in mnoge se uspešno uresničujejo. Odziv nanje je le delno zadovoljiv, saj se zdi, da bi morala kultura prodreti v širše kroge naše skupnosti. Posamezne skupine mladih so kulturno osveščene in zavzete, kar je izredno pozitivno. Mnogo pa je tudi takih, ki ostajajo na robu kulturnega do-

gajanja ali celo nimajo za kulturne dejavnosti nobenega smisla. To seveda ne velja samo za mlade. Vtis imam, da po eni strani vlagamo v kulturo veliko truda in sredstev, da skrbimo tudi za kvaliteto itn., po drugi strani pa se nanjo ne odzivamo tako, kot bi bilo treba. Izbrana kultura, urejeno šolstvo, trdno gospodarstvo in modra, vsaj navzven enotna politika pa so temelj za obstoj in rast vsake narodnostne skupnosti, tembolj zamejske oz. manjšinske. In če se povrnem k Vašemu vprašanju, moram dodati, da se mi položaj naše narodnostne skupnosti v celoti ne zdi brezupen, vendar se moramo vsi in na različnih ravneh zavzeti za njen nadaljnji razvoj in napredek.

Kakšna pa je raven znanja slovenskega jezika med mladimi pri nas danes in kaj bi jim priporočili za boljše poznavanje materinščine?

S tem vprašanjem ste zadeli v bolečo točko. Ko bi se tale pogovor ne bližal koncu, bi me z njim izzvali k daljšemu razmišljanju. Vprašanje jezika me namreč stalno muči, in priznati moram, da v tem pogledu nisem optimist. Popolnoma jasno je, da bi morali jeziku, nenadomestljivi vrednoti in simbolu narodne pripadnosti, posvečati veliko pozornosti in skrbi, tako v zamejstvu kot v matici. Včasih se sprašujem, kako je mogoče, da so naši pesniki in pisatelji, ko še ni bilo slovenskih šol, lahko pisali v dobrem jeziku, danes, ko imamo svoje šole, pa smo tako siromašni. Žal je materinščina celo v šolah, kjer bi se morala na poseben način gojiti, marsikdaj prava sirota. Če skušamo na drugih ravneh ohraniti kvaliteto, bi jo morali še prej v jeziku. Tudi to velja za vse starostne dobe, ne samo za mlade.

Skrb za jezik izvira iz narodne zavesti. Biti narodno zaveden in skrbeti za jezik ne pomeni zapirati se vase. Nasprotno. Če bomo trdni in jasni sami v sebi, se bomo uspešneje odpirali navzven in sprejemali - po pameti seveda - nekatere oblike večjezičnosti, multikulturalnosti ipd. Kulturne izmenjave in zblíževanje so v našem prostoru nujnost, saj vodijo k sožitju. Toda ne za vsako ceno. In končno, naši predniki so na tem ozemlju ohranili svoj jezik in kulturo v veliko težjih časih, kot so naši. Njihova dediščina je dragocena in je ne gre zapravljati.

negi zmotno verjelo, da bo povečanje industrijske proizvodnje s seboj prineslo tudi večjo zaposlitev, a danes vemo, da temu ni tako, kriza državnih institucij... Italijanska kriza in država potrebujeta novo politično sintezo, ki je pa sedanja politika v Italiji ne more nuditi, ker je prežive-ta in ne odgovarja potrebam sedanjega italijanskega družbenega trenutka... Samo poglejte, kaj se je zgodilo v italijanski družbi: danes smo na prelomni točki, ko zamenjujete glas in slika napisano besedo, civilizacija pisane besede se izgublja. Če je res, da nam je preteklost pustila predvsem 'verba', v bodoče ne bo tako, ker bodo problemi prihodnosti vezani predvsem na glas-eter in sliko....Za prihodnost zahtevam v Italiji etiko, ki bo zadovoljevala tako laični del kot tudi katoliškega. V Italiji moramo prenoviti vlogo katoličanov, prenoviti predvsem različne vrste vodilnih poklicev, v katerih je najbolj prisotna etična kriza, se pravi, da je ta del družbe najbolj pokvarjen in skorumpiran; tu mislim

predvsem na srednji sloj, na t.i. srednjo buržoazijo, in kot tretjo stvar: v Italiji moramo najti nove oblike človeške solidarnosti, ki bo nadomestila sedanji dragi socialni sistem. Predvsem pa si moramo postaviti neke meje porabe, to je nujno potrebno, kajti se sicer lahko zgodi, da bo naša družba dobesedno eksplodirala! Predvsem pa ponavljam: Moralizirati bi morali to našo družbo in ji postaviti etična načela, to je najvažnejše! To je moj kulturni projekt za novo Italijo jutrišnjega dne."

Ferdinando Adornato je šel še dlje, ko je dejal: "V Italiji nimamo več vrednot in niti socialne kulture ne!... Ponavljam, da bi morali v Italiji vsi skupaj stremiti za nekimi etičnimi in moralnimi načeli, ki bi morala biti skupna tako laičnemu delu družbe kot katoličanom, in krščanska etika je gotovo tista etika, ki bi jo morali vsi vzeti za svojo! V Italiji moramo zares najti novo javno etiko. Ne gre za to, kdo je laik in kdo je katoličan, gre za skupne vrednote, za skupno etiko. In če

NEDELJA DOBREGA PASTIRJA

FR. MOČNIK

JEZUS IZ NAZARETA IN CERKEV KOT SKUP- NOST JEZUSOVIH UČENCEV (16.)

ZVONE ŠTRUBELI

V zadnjem prispevku smo prikazali obdobje po Jezusovem vnebohodu, ko se je skupnost kakih stodvajsetih Jezusovih učencev zadrževala v Jeruzalemu in se zbirala v pričakovanju Jezusove obljube Svetega Duha. S tem se začne prvo poglavje Apostolskih del, knjige, ki nazorno prikazuje življenje prve Cerkve. Kot taka je razsvetljevala vero kristjanov v prvih stoletjih. Postala je nekakšno normativno vodilo, odprta knjiga za vse kristjane in še danes velja za avtentično sliko vsake krščanske skupnosti.

V katoliški in pravoslavni teologiji je binkoštni dogodek največkrat opisan kot rojstvo prve Cerkve. Vse do drugega Vatikanskega koncila je cerkveno učiteljstvo poudarjalo, da je bila Cerkev ustanovljena na binkoštni dan s čudežnim prihodom Svetega Duha. Nekateri so učili, da je Kristus ustanovil Cerkev s podelitvijo trojne službe apostolom (Mt 28,18-20) ali s podelitvijo službe apostolu Petru (Jan 21,15-18). Po stari tradiciji, ki jo omenja že sv. Avguštin, je Cerkev izšla iz Kristusove prebodene strani. Dogmatična konstitucija o Cerkvi, dokument Vatikanskega koncila in novi Katekizem katoliške Cerkve pravita, da je bila Cerkev ustanovljena v poslednjih časih, ki se začnejo s Kristusovo smrtjo in njegovim poveličanjem; razglašena pa je bila z izlitjem Svetega Duha na binkošti. Tedaj je bila namreč sklenjena nova zaveza, ki je oblikovala novo božje ljudstvo - Kristusovo Cerkev.

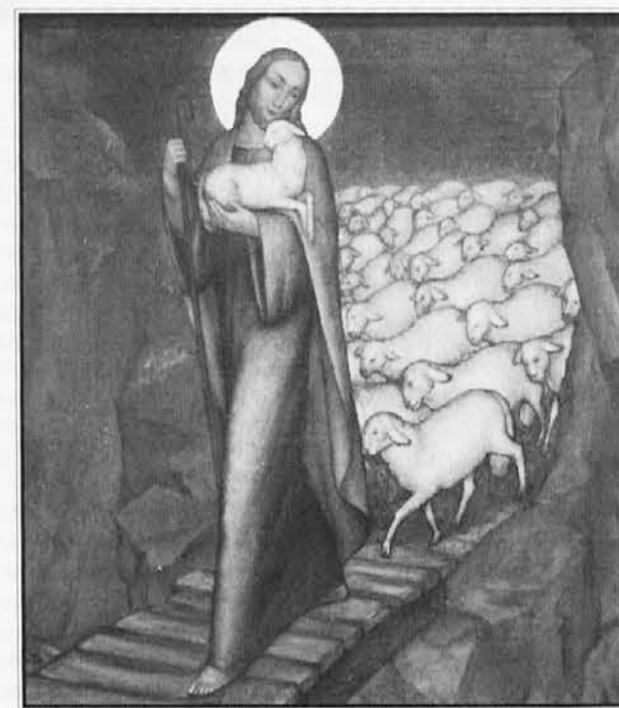
Redakcija Lukovega spisa Apostolskih del je bila končana kakšnih trideset let po binkoštih. V tistem času je bil nauk o Svetem Duhu že dobro izdelan. K temu je pripomogla predvsem teologija apostola Pavla. Če se vrnemo k tekstu drugega poglavja Apostolskih del, ki poroča o prihodu Svetega Duha, vidimo, da je dogodek opisan s podobami. "Prikazali so se jim jeziki, podobnim plamenom, ki so se razdelili, in nad vsakim je ostal po eden" (Apl 2,3). Bistvo binkoštnega dogodka, ponazorjen s prisodobno ognjenih jezikov, je predvsem notranji impulz, ki je dobesedno vrgel apostole med množico z besedo veselega oznanila. "Vsi so bili napolnjeni s Svetim Duhom in začeli so govoriti v tujih jezikih, kakor jim je Duh dajal izgovarjati" (Apl 2,4). Čudežni dar jezikov ponazarja silovitost tega notranjega impulza, ki je zajel skupino dvanajstih s Petrom na čelu, ki govori in razlaga v njihovem imenu. Moč, ki jih združuje in jih vrže med množico Judov, Partov, Medijcev, Elamitov, Grkov, Krečanov, Arabcev, Rimljanov, kateri jih slišijo v njihovem jeziku oznanjati velika božja dela, prihaja iz najglobljih plasti njihovega bitja in obenem "od zgoraj".

Ta silovita moč, dar Svetega Duha, je v njihovi globini zaživeti Jezus Kristus. Jezusov Duh kot močen pretok energije deluje v skupini dvanajstih in se tako uteleša v njih. To telo prve Cerkve je še v otroški dobi, nabito z energijo rasti in neverjetno krhko, tako, kot je bilo krhko telesce novorojenega Jezusa. Tudi v tem smislu lahko binkošti imenujemo rojstvo prve Cerkve.

Pripoved o prihodu Svetega Duha nam postreže tudi z dragocenim podatkom, da je število vernikov narastlo: "...in tega dne se jim je pridružilo tri tisoč ljudi" (Apl 2,41b). Pred binkošti jih je bilo, kot smo že zapisali, okoli stodvajset. Hitra rast, torej. Vendar nam že v naslednjih vrsticah avtor Apostolskih del sugerira, da je čez nekaj tednov ali mesecev osnovna celica prve Cerkve ostala več ali manj taka in tako številna kot pred binkošti. Edina razlika je bila v tem, da je skupnost Cerkve premagala občutek zaprtosti in izoliranosti. Postali so del družbe in se vrnil v normalno javno življenje, približno tako kot za časa Jezusovega življenja, le da sedanja skupnost ni bila več potujoča, ampak se je ustavila v Jeruzalemu. To nam pove poročilo o življenju prvih vernikov, ki sklene drugo poglavje Apostolskih del. O tem kaj več v našem naslednjem razmišljanju.

Že nekaj let se na četrto velikonočno nedeljo obhaja nedelja dobrega Pastirja. Namen te nedelje je opozoriti ves krščanski svet na pomanjkanje duhovnih poklicev pri večini krščanskih narodov, zlasti še v Evropi. Odkar prodira v vsakdanje življenje materializem in z njim želja po uživanju zemeljskih dobrin ter neustavljiva težnja po zemeljskih užitkih, ni novih duhovnikov ali pa jih je tako malo, da ne zadostujejo, da bi vsaka župnija imela svojega dušnega pastirja, ampak mora en duhovnik upravljati po dve in celo več župnij.

Da bo število dušnih pastirjev rastle, morajo verniki najprej imeti jasne pojme o poklicih. Mlad fant, ki sledi božjemu poklicu, si lahko izbere duhovniško ali redovniško pot. Duhovniška pot vodi fanta v življenje škofije, ki jo vodi škof kot

naslednik apostolov. Ko konča svojo pripravo v bogoslovnem semenišču, postane mašnik in škof ga pošlje najprej h kakemu župniku za pomočnika, potem pa za dušnega pastirja v kako župnijo. V normalnih razmerah ostane

v škofiji, tudi če zamenja župnije.

Drugača pot pa je z redovniškim poklicem. Bog kliče fanta v skupnostno življenje v kak red, zato se vzgaja v redovnih skupnostih z redovnimi predstoj-

niki. Ko postane mašnik, ga redovni predstojnik pošlje tja, kjer ga potrebujejo. Ker so redovi razširjeni po vsem svetu, ga pošlje tja, kjer je morda potreba dostikrat hujša kot v škofiji. Škof razporeja svoje duhovnike po svoji škofiji, redovni predstojnik pa po vsem svetu, kjer ga njegov red potrebuje.

V goriški nadškofiji imamo trenutno enega škofijskega bogoslovca, štiri fantje pa so vstopili k jezuitom. Tu gre za popolnoma svobodno odločitve in se vanje ne smem vtikati. Škof ima v svoji škofiji oblast nad bogoslovci in duhovniki; redovniki lahko delujejo tudi v škofiji v dogovoru med škofom in redovnim predstojnikom.

Nedelja dobrega Pastirja nas vabi, da molimo in globlje spoznamo duhovne poklice ter zanje molimo. Pri nas je velika potreba po škofijskih duhovnikih. Zato molimo, da bo zopet prišel čas novih maš in bomo imeli toliko dušnih pastirjev, kolikor jih potrebujemo.

OSAMLJENI IN POZABLJENI

Pred nekaj dnevi smo lahko po krajevnih poročilih radia RAI zjutraj slišali tudi novice, ki jo je napovedovalka neprizadeto prebrala in za njo takoj prešla k drugi. Zelo suho in stvarno je napovedovalka povedala, da so v Trstu našli v nekem stanovanju mrtvega tega in tega, da je bilo stanovanje poplavljen in da je dotični umrl najmanj pet mesecev prej. Takoj nato je že govorila o drugih rečeh.

Grozljiva novica, ki prihaja iz Trsta, nikogar več ne preseneti; vsi namreč vemo, da je Trst dejansko živi mrlič Italije, saj je daleč najstarejše mesto v Italiji, da o življenju v njem niti ne govorimo.

Zdi se, da smo postali imunski za take vrste novic, ker jih prihaja iz Trsta vsaj nekaj na leto. Pa si oglejmo to novico od blizu. Starejši možak je gotovo živel sam; sorodniki, ki so ga našli - tako je povedala radijska napovedovalka - se lahko imajo za vse, le za kristjane ne, saj ni možno, da pet mesecev svojco niso mogli niti telefonirati, če ga že obiskati niso mogli. Primer v Trstu ni osamljen, saj sta tako Trst kot deloma tudi Gorica zelo stari mesti, stari po letih in stari po mišljenju, po vsem.

Naša družba se stara, o tem ni dvoma; nič več prijetnih domov z mlado dru-

žino za starejše ljudi torej. Naša družba hoče učinek, hoče imeti zdrave in delavne ljudi, ki proizvajajo. Zato z bolniki, otroki in starejšimi nima kaj početi! Da, tudi z otroki nima kaj početi!

Pa vendar je strašna novica pravzaprav izpraševanje naše slabe vesti. Danes nihče več ne govori o starejših ljudeh, o starosti; danes se raje govori o "tretji življenjski dobi". Pa vendar je starost sestavni del našega življenja. Včasih je družba starejše ljudi zelo spoštovala; danes tega ni več.

Še majhnega so me na vasi učili: "Ko starejši govore, naj mladi molče!" Danes zelo malo mladih na avtobusu sploh vstane, da bi pustilo prostor starejšim ljudem. Družba se je torej spremenila, toda družbo sestavljamo tudi kristjani in smo zato tudi mi odgovorni, če se naša družba spreminja v slabšo.

In kakšni kristjani neki smo, če v stanovanjskem bloku niti za soseda ne vemo, če se med sabo niti ne

pogovarjamo ne? Kakšni nosilci "vesele novice" neki smo? Kakšna vera je le neki to naše krščanstvo, če je med nami, za zidom, v sosednjem stanovanju, nemočen stariček, za katerega se niti ne zmenimo, kaj šele, da bi ga vsaj enkrat na dan vprašali, če morda kaj potrebuje?

V Trstu je osamljeni stariček lahko mirno in brezbržno trohnel pet mesecev v ljudskem stanovanju samo zato, ker v tistem stanovanjskem bloku ni bilo niti enega pravega kristjana! Ne, prijatelji, niti enega ni bilo v njegovi bližini; niti človeka ne, kaj šele kristjana!

Sprašujem se, kako je možno, da se ne zanimamo za starejše ljudi, saj so med njimi vendarle tudi naši starši, naši sorodniki. Končno bomo tudi mi nekoč stari, če nam bo seveda uspelo starost dočakati!

Starejše ljudi bi morali veliko bolj ceniti in jim pomagati, kot pa to počenjamo. To je naša človeška dolžnost; krščanska gre še dlje, saj govori o ljubezni in darovanju drugim.

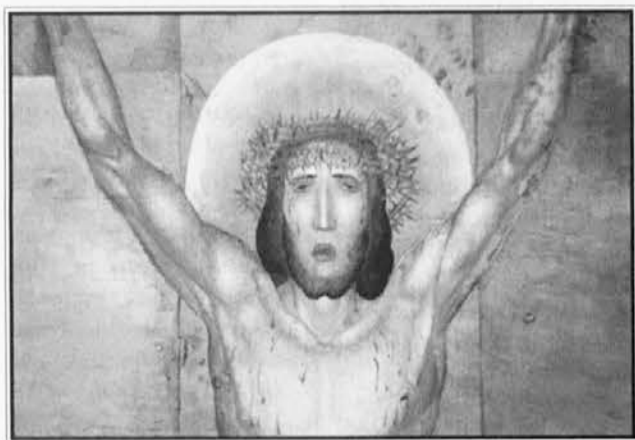
Naj bo ta zapis samo skromno opozorilo, ker več tudi noče biti. Starejše ljudi moramo imeti radi kot otroke, kot vse življenje!

-ZUTA-

O PODOBI BOGA V UMETNOSTI

ZARJA METAFIZIČNEGA JUTRA (2. DEL)

LEV DETELA

Podoba križanega in vstalega Jezusa v novejši in najnovejši umetnosti (na sliki Križani Toneta Kralja) sproži vrsto težkih in raznovrstnih vprašanj o predstavljalnosti Boga. Iz sporočil, ki jih po-nuja Biblija, lahko spozna-mo, da se Bog pojavi v ver-nikovi zavesti na različne načine. Redkim vidcem in prerokom se razodene na poseben razpoznavni na-čin, ko stopi iz svoje zakri-tosti v človeški čas kot po-jav in zvok, kot obraz in kot zapoved. Moderni umet-nosti obraz Boga velikokrat ni znan. Problematika Boga se zato pojavi kot odsot-nost, kot neupoštevanje božjega, kot zlo v zgodovini, pa tudi v sodobni družbi ali bodočnosti. Že začetnik religioznega eksistencializma Kierkegaard je nedvoumno vzkliknil, da Jezusa kot Boga ni mogoče upodobiti.

Kadar sodobna umetnost poseže čez to nemogoče, se križani Jezus pojavijo kot človeško narejena ikona vse-mogočnega Boga Stvarnika oz. Boga Očeta. Vrsta modernih pisateljev in

slikarjev, Heinrich Böll, Alfred Hrdlicka, Francis Bacon, Oskar Kokoschka, Arnulf Rainer kažejo Boga v perspektivi trpljenja, ki opozarja na našo človeško stvarnost. Soočajo nas z odsotnostjo Jezusove zapovedi do bližnjega v pridigi na gori in z odsotnostjo vseh desetih božjih zapovedi v sodobni družbi in civilizaciji. Ko slika umetnost podobe iz Jezusovega življenja, trpljenja, umiranja in vstajenja, opozarja na nepravilnosti in trpljenje med ljudmi v našem času in prostoru.

Jezus je nenadoma motiči element, kamen spotike, napaka, ki moti samo-ljubje sveta. S svojo radikalno zahtevo po spošto-

vanju vsakršnega življenja in ljubezni do vsakega, kakršnega koli človeka, postavlja sisteme tega sveta radikalno na glavo. Nemški Nobelov nagrajenec Böll je ta problem tematiziral v knjigi meditacij *Temán je tvoj prostor pod rušo* (*Dunkel ist deine Stätte unter dem Rasen*), ki jo je izdal skupaj s teologinjo Dorothee Sölle leta 1973. Tu je utemeljil religiozni aspekt v današnjem času tudi kot problem umetnosti, ki naj nagovori človeka z besedami: "Najbolj nena-vadno je, da se obračajo k učlovečenemu Bogu, ki jih je učil, naj ljubijo drug drugega... Na svojih slikah ga

prikazujejo kot človeka. Toda sami se - in to je naj-bolj čudno - vedejo kot bogovi... Boga prikazujejo kot trpečega, vse muke in ponižanja vdano prenaša-jočega, umirajočega, vse-ljubečega človeka. Toda sami se - in to je strašno - vedejo nečloveško. Nasprotujejo tistemu, kar je Bog, ki ga častijo, sam pr-stovoljno postal: biti člo-več. Slikajo ga kot brata, toda kaj jim sploh pomeni bratstvo in bratovstvo? Prikazujejo ga kot človeka, toda človečnost je pri njih velika redkost... Tako ostaja tisti, ki stopi tuj med nje, tujec..."

Zmagoslavni Bog vstaje-nja, kot je izpričan v umet-nosti zgodnjega srednjega veka, ostaja v sodobnosti po številnih v zgodovini spreminjajočih se inter-pretacijah razpoznavni znak trpljenja, a tudi upanja v trpki, velikokrat negativno prikazani resničnosti. So-dobna umetnost nakazuje bolj kot primeri iz prejšnjih obdobja antagonizme med podobo Boga in konkretno stvarnostjo. Toda tudi v našem imaginarnem muzeju razpoznavnih predstav o Bogu je Kristus pasijona in vstajenja odločilni znak za krščanstvo, doumeto odre-šenje, moč upanja, zma-goslavje življenja. Je zarja novega metafizičnega jutra.

KONEC

BESEDA ŽIVLJENJA

4. VELIKONOČNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

VZTRAJNA MOLITEV
NOVO MAŠO POJE

Tisti, ki ob sobotah spremljate oddajo Sedmi dan: nedeljski evangelij, ki je ob 19.35 na prvem kanalu italijanske državne televizije, se boste spomnili, kako lepo je znal "uglašati srca" za praznovanje Gospodovega dne dubovnik Piero Gbeddo. Pred nede-ljo dobrega Pastirja leta 1993, kakor se po evan-geljskem odlomku imenuje četrta velikonočna nedelja, ki je v vesoljni Cerkvi dan molitve za dubovne poklice, je v svojem osemminutnem televizijskem nagovoru gledalcem zaupal zgodbo svojega dubovniškega in misijonarskega poklica. Rodil se je leta 1929 v Tronzanu pri Vercelliju. Ko mu je bilo komaj pet let, je izbugil mamo, oče pa je umrl med vojno, ko je imel Piero dvanajst let. Za vzgojo sirot sta poskrbeli stara mama in teta. Pri novi maši leta 1953 je župnik njegove rojstne župnije povedal: "Danes je Gospod uslišal prošnjo, s katero sta se obrnila nanj tukaj v tej cerkvi tvoj oče in tvoja mama pred mano na svoj poročni dan. Gospoda sta prosila, da bi imela veliko otrok in da bi vsaj eden od njih postal dubovnik ali redovnica."

Piero Gbeddo, ki je dubovnik po srcu Kristusa dobrega Pastirja, je v svojem poklicu zelo srečen. "Najlepši spomin, ki sem ga obrnil na svojo mamo in svojega očeta, je prav ta: molila sta za moj poklic, darovala sta me Bogu še pred rojstvom. Ganjen sem ob misli, da veliko radost, ki sem jo doživljal v štiridesetih letih svojega dubovništva, dolgujem očetu in mami."

Verjetno bi kaj podobnega znal povedati marsikateri slovenski dubovnik. Dubovni poklici so predvsem sad molitve in življenja v dubu evangelija. Znani slovenski pregovor sicer pravi, da "Šiba novo mašo poje", vendar dandanes gotovo ne drži več (če je sploh kdaj). Zibelka dubovnih poklicev so prijazna družinska občestva, ki so v vsakem pogledu odprta življenju - naravnemu in nadnaravnemu. Ne bojijo se sprejeti več otrok, čeprav je to povezano z žrtvami, ki pa so ožarjene s srečo; radostno medsebojno darovanje pa je najboljša šola za višje vrednote, za katere je ustvarjeno človeško bitje - božji otrok.

Papež Janez Pavel II., ki bo čez nekaj tednov slovenski gost, je v svoji poslanici za letošnji (33.) svotovni molitveni dan za dubovne poklice opozoril na naloge krščanske skupnosti pri delu za to, da bo božje ljudstvo imelo dovolj dobrih pastirjev. Prva naloga je najti pravi način poslušanja božje besede: sprejemati jo je treba kot vodilo življenja. Druga naloga je, da skupnost zna vztrajno moliti za uresničevanje Gospodove volje. Tretja pa je: skupnost mora biti odprta za služenje ubogim.

Vse tri naloge se med sabo prepletajo. Izvrševati jih znajo ljudje s preprostim srcem, odprtim za Boga. "Moja stara mati," piše Alessandro Pronzato v svoji knjigi Rađ bi molil, "je vsak dan zame molila rožni venec, včasih po deset, dvajset rožnih vencev. Teh njenih rožnih vencev ne morem pozabiti... Vsakdo izmed nas je vezan na molitve tega ali onega. In smo dolžniki za vse te molitve. Vse to bo poplačano, če bo naše življenje zares na višini, zares krščansko."

Dubovniki smo samo ubogi ljudje. Tiste, ki jih bodejo v oči naše napake in slabosti, lepo prosimo: molite za nas, da bi vsako mašo doživljali kot svojo novo mašo - poročno daritev za dobrega Pastirja.

Islamski fundamentalisti

Veliko se govori in piše o islamskih fundamentalistih in njihovih napadih v Alžiriji, Sudanu, sedaj v Libanonu in drugod. Bivša poslanka v Sudanu Fatima Ahmed Jerahim, ki sedaj živi v izgnanstvu v Angliji, se je o teh fundamentalistih takole izrazila:

"Ne imenujte jih fundamentaliste, ker njihova politika nima nič opraviti s temelji muslimanstva. Trdijo, da hočejo ustvariti islamsko državo, dočim Koran jasno loči področje vere od politike. Alah je rekel Mohamedu: »Ti nimaš nad njimi nobene oblasti kot samo to, da jim posreduješ moje sporočilo.« In dodaja: »Svobodni so, da verujejo ali da ne verujejo...« Fundamentalisti so torej ekstremisti, ki izrabljajo vero zaradi oblasti in bogatenja. Jihad, sveta vojna, je samo civilen spopad za oblast." Tako ta prepričana muslimanska bojovnica za ženske pravice v muslimanskem svetu.

DD / KONEC

SRCE BOGA IN KOŠČEK KRUHA (2. DEL)

Luciano Mendes de Almeida, veliki škof malih brazilskih vasi

celo našo šibkost kot sred-stvo.

"Neki deček mi je nekoč rekel: »Bog živi v tako veliki hiši? In v njej ni prostora za nas? Bog ni dober, ker noče, da bi bili z njim. Zakaj ponoči zapre vrata in mi ostajamo na cestah?« Odprl sem vrata cerkva, da bi sprejeli otroke, ki ponoči spijo po cestah."

Tako pripoveduje brazil-ski škof Luciano Mendes de Almeida. Nadaljujejo z odlomki iz knjige Združeni za mir.

• Brazilija je zelo mlad narod; polovica ljudi ima manj kot 20 let. V tem trenutku približno 36 milijonov otrok živi v nenormalnih življenjskih pogojih.

Od teh je 6 milijonov zapuščanih, in sicer nima stalne družine in rase po cestah. Pravimo jim *meninos de rua*. Po naših trgih in v nekaterih mestnih četrtih fantki in deklice ponoči ne vedo, kam naj bi šli spat. Dan in noč je njihov dom cesta. Moja glavna skrb glede Brazilije v tem trenutku niso ne zemlja ne delavci ne tuji dolgovci; najbolj me skrbi življenje milijonov otrok, ki so se rodili, a niso našli doma... Pred nami je velik izziv: življenje naj odseva vero in družbena zavzetost naj bo konkretizacija molitve.

• Gospod neprenehoma deluje. Ne samo, da spoštuje našo svobodo in šibkosti, ampak uporablja

• Enerčnost kultur je podobna vratom, ki se odpirajo, da bi se obe strani obogatili.

• Svet je poln velikih stvari; toda največje so velikodušnost, širokosrčnost, dobroti. Prav dobroti srca razodeva prisotnost Sve-tega Duha in vstalega Kristusa.

• Prava preobrazba družbe je možna samo prek spremenjenja posameznikov, prek spreobrnjenja src oseb...

• Mislim, da je ljubezen edina moč, ki lahko premaga privlačnost stvari... Če se hočemo rešiti jeli-če konzumizma, moramo dopustiti, da nas prevzame moč ljubezni. Kdor ne izkusi ljubezni, se naveže in obesí na vse, celo na stvari.

Kdor izkusi ljubezen, okusi prijateljstvo, veselje služiti in se osvobodi privlačnosti predmetov... Zlorabljanje spolnosti in mamil uničuje domišljijo in možnost ohranjati Boga v srcu.

• Nihče ni tako reven, da ne bi mogel darovati ničesar; nihče ni tako bogat, da ne bi mogel prejeti še kaj...

• Ko vstopiš v cerkev ali kapelico, reci: "Gospod, rad te imam, zato sem tukaj, prišel sem ti povedat, da te imam rad." Tedaj bo nastal oseben odnos med častilcem in Gospodom, ki je vedno prisoten.

• Gospodova prisotnost nam da moč, da premagamo smrt, greh, te-žave, skušnjave, oživlja naše življenje in nas spodbuja k delu.

Evrošola '97 bo med nemško manjšino na Danskem

Lanska imenitna prireditev, imenovana Slovenska Evrošola, ko so se v naših krajih mudile delegacije dijakov različnih jezikovnih manjšin v Evropski skupnosti in s katero so naše šole proslavile tudi 50. obletnico obnove slovenskega šolstva v Italiji, je gotovo ostala v spominu številnih naših učencev in dijakov ter njihovih staršev in šolnikov.

Pred nekaj dnevi so se v zvezi s to dvoletno manjšinsko pobudo sestali ravnatelji slovenskih nižjih srednjih šol na Tržaškem in Goriškem. V pretres so vzeli sodelovanje na dijaškem srečanju, ki ga bo prihodnje leto od 9. do 13. aprila priredila nemška manjšina na Danskem. Sklenili so, da bo slovensko šolo zastopala delegacija kakih 20 dijakov nižje srednje šole Ivan Trinko iz Gorice. Ostali nižješolci in učenci petih razredov, ki bodo ostali doma, pa bodo v dneh Evrošole '97 sodelovali na srečanju, ki bo v Gorici, tako da bodo idealno povezani z ostalimi sovrstniki, ki bodo gostje nemške manjšine na Danskem.

8 Zadnje slovo od Jelke Gerbec

Na pokopališču v Barkovljah se je v četrtek, 18. aprila, veliko število ljudi zadnjič poslovilo od pred kratkim umrle bivše slovenske komunistične senatorke Jelke Gerbec. Pri odprtem grobu so o pokojnici, o njenem življenju in vlogi v protifašističnem in komunističnem gibanju ter o njeni politični poti spregovorili Laura Polizzi za Vsestravno združenje partizanov Italije, Claudio Tonel za Demokratično stranko levice, Stojan Spetič in Antonino Cuffaro za Stranko komunistične prenovitve ter recitator Stane Raztresen. Prisotne so bile tudi številne delegacije borčevskih organizacij z obeh strani meje. Pri pogrebnih svečanostih sta sodelovala pihalni orkester Breg in Tržaški partizanski pevski zbor.

Nova pobuda Ekonomskega krožka

Kot smo pred kratkim že poročali, združuje Ekonomski krožek univerzitetne študente vseh ekonomsko usmerjenih fakultet, kot glavni namen pa ima osveščati člane na poslovno gospodarskem področju. V okviru delovanja krožka lahko omenimo zanimiv obisk, ki so ga mladi študentje pred kratkim opravili na tovrstnem postajališču na Fernetičih. Naslednja pobuda, v katero so mladi univerzitetniki vlili precej truda, pa bo ugled tržaške luke, seveda pod pokroviteljstvom podjetja Mediterranea in v spremstvu g. Filipčiča, ki je predstavnikom krožka takoj in rade volje priskočil na pomoč. Namen te pobude je podrobnejše spoznavanje in seznanjenje s to ekonomsko realnostjo naše pokrajine, ki je bila v zadnjih časih večkrat v ospredju v raznih programih za promocijo in razvoj tržaške in sploh deželne ekonomske stvarnosti. Ker pa je za vstop v tržaško luko potrebno predčasno sporočiti pristojnim oblastem število udeležencev, naprošamo zainteresirane študente, naj se za vpis čimprej javijo v prostorih Narodne in študijske knjižnice v ul. sv. Frančiška 20 v Trstu, za podrobnejše informacije o delovanju krožka pa se lahko kadarkoli obrnejo do članov, ki so v knjižnici vedno na razpolago. I. BAJC

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA

obvešča cenjene člane, da bo

REDNI OBČNI ZBOR

v drugem sklicanju v četrtek, 25. aprila 1996, s pričetkom ob 9.30 v Prosvetnem domu na Opčinah, ul. Ricreatorio 1, s sledečim dnevnim redom:

1. poročilo upravnega sveta, prikaz in obrazložitev obračuna z dne 31.12.1995;
2. poročilo nadzornega odbora;
3. razprava in odobritev obračuna, poročil in predloga o razdelitvi dobička iz leta 1995;
4. odobritev pravilnika za vodenje občnega zbora;
5. odobritev pravilnika za volitve zadružnih organov;
6. določitev sejnine odbornikom in honorarja nadzornikom;
7. izvolitev treh članov upravnega odbora, celotnega nadzornega odbora in razsodišča.

Če se kdo ne more udeležiti občnega zbora, prosimo, da pooblasti izključno drugega člana.

Za vstop v dvorano je obvezno vabilo.

Za člane iz Nabrežine in okolice bo poskrbljeno za prevoz z odhodom s trga sv. Roka ob 8.50.

IZIDI POLITIČNIH VOLITEV

NA TRŽAŠKEM SE JE UVELJAVILA DESNICA

Oljka je sicer zmagala volitve na vsestržavni ravni, v Furlaniji-Juljski krajini pa ni bilo tako. Zlasti na Tržaškem so se uveljavili kandidati desničarskega Pola svoboščin.

Podatki, s katerimi razpolagamo, so nepopolni - zlasti, kar se tiče poročnega dela (ko bo časopis izšel, pa bodo že zastareli). Kljub temu je treba zabeležiti, da sta Giulio Camber in Roberto Menia premočno zmagala nad svojima tekmečema v senatnem in prvem poslanskem okrožju Fulviom Camerinijem (le-ta je bil sicer izvoljen z ostanki) in Oraziom Bobbiam. V drugem poslanskem okrožju je Gualberto Niccolini tesno premagal Paola Rumiza.

Trst bodo torej v novem parlamentu zastopali predstavniki desnice. Bojazen, da bodo skušali pogojevati politiko nove vlade do naših krajev in še zlasti do Slovenije, je gotovo upravičena, če pomislimo na pretekle pobude zmagovitih kandidatov in na vpliv, ki ga desnica kljub volilnemu porazu še vedno ima v Rimu. Verjetno nismo daleč od resnice, če trdimo, da bodo - čeprav v opoziciji - ravno tržaški parlamentarci Pola

Fulvio Camerini je bil izvoljen v senat z ostanki

svoboščin povzročili največ težav levosredinski večini, ko bo šlo za odnose s Slovenijo in za vprašanje slovenske manjšine v Italiji.

Trst je po drugi strani na teh volitvah izgubil priljubljenost, da enkrat toliko obrne stran in se odloči za zmernejšo, odprtejšo politiko do bližnjega. Večina tržaških volivcev je svoj glas žal zaupala zagovornikom zaprtosti in konfliktov, in to v taki meri, da človeka iznenadi. Očitno med tržaškimi volivci še vedno prevladuje desničarska miselnost in bo potrebno še veliko truda in naporov, da se bo spremenila. Novoizvoljeni oz. potrjeni parlamentarci desničarskega kartela pa tega dela demokratičnemu Trstu gotovo ne bodo olajšali. Škoda.

I.Ž.

ŠTIRI NOVE KNJIGE

PREDSTAVILI NOVE PUBLIKACIJE KROŽKA VIRGIL ŠČEK

IVAN ŽERJAL

Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček je pred časom izdal štiri nove publikacije, ki so jih predstavili na tiskovni konferenci na sedežu krožka v ul. Gallina v petek, 19. aprila. Publikacije je predstavil Ivo Jevnikar, spregovorili pa so tudi njihovi avtorji.

Gre za knjigo Rafka Dolharja *Leva sredina in tržaški Slovenci - 1. del*, knjigo Piera Purinija o Trstu v letih 1954-63 od zavezniške vojaške uprave do dežele Furlanije-Juljske krajine, študijo Irene Šumi in Salvatoreja Venosija *Govoriti slovensko v Kanalski dolini* ter gradivo s posveta *Zasebna uprava kraškega parka*, ki ga je prispevalo Združenje zasebnih kraških lastnikov.

Knjige Rafka Dolharja o levi sredini in tržaških Slovencev ni treba posebej predstavljati, saj smo ob njeni predstavitvi o tem delu že pisali. Gre za prikaz tistega zgodovinskega obdobja, ko se je sredi šestdesetih let tudi na tržaški krajevni politični ravni uveljavila t.i. leva sredina, ki se je med drugim odločila tudi za drugačen odnos do slovenske narodnostne skupnosti. Takrat je bil Dušan Hreščak kot prvi Slovenec izvoljen v tržaški občinski odbor, kar je predstavljalo pravi šok za tržaške nacionalistične kroge.

Knjiga Piera Purinija *Trieste 1954-1963. Dal Governo Militare Alleato alla Regione Friuli-Venezia Giulia* (Trst 1954-1963. Od zavezniške vojaške uprave do dežele Furlanije-Juljske krajine) je diplomatska teza študenta zgodovine, ki jo je napisal pod mentorstvom prof. Jožeta Pirjevca. V delu avtor analizira socialne, gospodarske, politične in narodnostne spremembe, do katerih je prišlo v tem obdobju. Celotno 50 strani dolgo 7. poglavje je posvečeno Slovincem.

Študijo *Govoriti slovensko v Kanalski dolini* sta na pobudo Rafka Dolharja napisala Irena Šumi in Salvatore Venosi. V njej obravnavata zgodovino in težave slovenskega šolstva v Kanalski dolini od časov Marije Terezije do danes. V Kanalski dolini o slovenski šoli v pravem pomenu besede ne moremo govoriti, saj že od leta 1921 ni tam javnega pouka v slovenskem jeziku; od leta 1976 je le privatni slovenski tečaj.

S petkove predstavitve

Gradivo posveta o kraškem parku, ki je bil 10. decembra 1994 na Padričah, je prispevalo Združenje zasebnih kraških lastnikov. Njegov predsednik Zoran Sosič je na tiskovni konferenci dejal, da so s tem hoteli dokazati, da kraško zemljo, ki je povečini še v zasebni lasti, lahko upravljajo domačini sami. Sosič tudi upa, da bodo odgovorni to upoštevali. V publikaciji je objavljeno tudi besedilo dežel-

nega zakona o pravnem priznanju srenj, ki ga je predložil svetovalec Antonio Martini in je bil izglasovan 29. novembra lani, objavljen pa je tudi seznam 22 jusarskih odborov in odborov za ločeno upravljanje jusarskega premoženja na Tržaškem.

Izid publikacij je tudi tokrat podprla Zadržna kraška banka.

TRŽAŠKA KNJIGARNA
LIBRERIA TRIESTINA s.d.f.

Izredna razprodaja od 1. do 27. aprila

Ul. San Francesco 20, 34133 TRST, tel. 040-635954

SREBRNI JUBILEJ

DOŽIVETA PROSLAVA 25-LETNICE MLADINSKEGA DOMA V BOLJUNCU

IVAN ŽERJAL

Številno občinstvo je v nedeljo, 21. aprila, prisostvovalo lepi in doživeti proslavi 25-letnice Mladinskega doma v Boljuncu.

Z nedeljske proslave v Mladinskem domu

Prav Marij Gerdol je bil slavnostni govornik na nedeljski proslavi. Navezal se je na besede v listini in dejal, da je to ideal, za katerim težimo, čeprav ga ne bomo nikoli popolnoma uresničili. Gerdol je poudaril pomembnost take stavbe, saj, če je cerkev srce župnijskega občestva, predstavlja dom njegova pljuča, saj poteka v njem cela vrsta dejavnosti verskega, karitativnega in kulturnega značaja. Vse to uspeva zaradi harmonizacije odnosov med vodstvom in uporabniki doma. Obstoj mladinskega doma je pomemben zlasti danes, ko naši skupnosti grozi nevarnost demografskega in moralnega upadanja in ko je na pohodu tiha asimilacija. V domu namreč lahko s polnimi pljuči zadihamo pri-

Leta 1971 so postavili stavbo, ki je nastala, "da bi se v njej združevali vsi vaščani v medsebojnem spoštovanju in ljubezni ter se versko in narodno osveščali." Tako piše v listini, ki so jo vzdali v temelje nove stavbe. Največ zaslug za zgraditev doma ima gotovo Marij Gerdol, ki je bil v tistem obdobju župnik v Boljuncu, kamor je prišel leta 1966. Prej so se mladi srečevali v t.i. baraki, ki je stala na mestu, kjer je sedaj dom, župnik Gerdol pa je čutil potrebo, da se za boljunško župnijsko skupnost, ki je imela in še danes ima bogato življenje in dejavnost, postavi primeren prostor.

stno slovensko kulturo. Obdobje 25 let je važen mejnik za pregled opravljene poti in za zastavljenje novih ciljev. Bivši boljunski župnik je tudi izrekel zahvalo najprej Bogu, nato pa še vsem, ki so na kakršenkoli način prispevali k izgradnji stavbe in delovanju v njej. Njegovi bivši župljani pa so mu izročili darilo v priznanje za vse, kar je naredil zanje.

Ob srebrnem jubileju so svoje čestitke izrekli dolinski župan Boris Pangerc, predsednik Slovenske prosvete Marij Maver in predstavnik društev Mačkolje in France Preše-

ren. Proslavi je dal ton bogat kulturni spored, ki ga je povezoval Aleš Štefančič in so ga oblikovali cerkveni ženski zbor iz Boljunca pod vodstvom Nataše Smotlak, tamburaški ansambel KD France Prešeren pod vodstvom Ervina Žerjala, otroci celodnevne osnovne šole Fran Venturini in mešani zbor PD Mačkolje pod vodstvom Iva Lešnika. Prisotni so si lahko tudi ogledali majhno razstavo fotografij in vabil, ki pričajo o pestri dejavnosti doma.

PAPEŽ V SLOVENIJI

MLADI SE PRIPRAVLJAJO NA PAPEŽEV OBISK

Da je papežev obisk v Sloveniji dogodek, ki združuje in ne ločuje, ni težko verjeti kljub zadnjim vzdihom nekaterih umirajočih strasti, ki grozijo s feminističnimi manifestacijami "proti" in kažejo na priprave za obisk kot na nedopustljivo potratno denarja. Vendar misli, ki nam jih je podal g. Primož Krečič prejšnjo soboto v openškem Marijanišču, so ta pomembni aspekt še poglobile.

Razkrile so nam blažilni in usklajevalni učinek že samih priprav na obisk, npr. kako se zanj zavze-

majo slovenski javni organi v vedno večji požrtvovalnosti posameznikov. Skratka: vse kaže, da bo papežev obisk eden pomembnih trenutkov zedinjene in samostojne Slovenije. Samostojne v suvereni odprtosti, saj na mladinskem srečanju v Postojni ne bo spregovorila papežu le Slovenija, ampak tudi Madžarska, Hrvaška, Italija in Avstrija. V Postojni bo torej šlo za praznik mlade Evrope, ki ga ne smemo zamuditi. Tak praznik smo že zasluhtili na našem openškem pripravljalnem srečanju, ki so ga organizirali Odbor za mladinsko pastora-

lo v tržaški škofiji, zamejski skavtje in SKK.

G. Krečič, ki je koordinator mladih iz koprške škofije pri postojnskem mladinskem srečanju s papežem, nam je tudi posredoval podrobne informacije o samem srečanju, ki bo dne 18. maja na športnem letališču v Postojni. Prizorišče se bo polnilo od 9. do 11. ure, ko se bomo začeli poglobljati v tri osnovne teme srečanja: smisel življenja, skupnost in poslanstvo mladih kristjanov danes. Od 14. ure do 14.30 bo kosilo iz "lunch" paketov, kateremu bodo sledila osebna pričevanja vere do 16.30, ko bo papež Woj-

tyla prišel na kraj srečanja. Sledili bodo pozdravi, slovesna maša ob petju monumentalnega 4.000-glavega zbora (pravega živega spomenika slovenski pesmi in besedi) ter petju znanih slovenskih pevcev in kantavtorjev. Po maši bomo skupno voščili papežu vse najboljše za rojstni dan (rodil se je prav 18. maja) in se od njega poslovili. Srečanje se bo sklenilo ob 21. uri po nastopu raznih znanih slovenskih bandov. Za zamejsko mladino bosta organizirana dva avtobusna prevoza: prvi bo odšel iz Trsta ob 8., drugi pa ob 11. uri. Vstopnina znaša 30.000 lir in vključuje prevoz ter "set za preživetje papeževih obiskov". Prijave mladine sprejema g. Zvone Štrubelj (tel. 211276) do 25. t.m., zato pohitite!

I.K.

ČESTITKE

DAROVI

Za cerkev v Ricmanjih: družina Corva v spomin na pok. Walterja 50.000 lir; Marcela Vatovac, Ricmanje, v spomin na pok. moža Feliceja 50.000 lir.

Za kapelo sv. Leopolda pri Domju: družina Corva v spomin na pok. Walterja 50.000 lir.

Za cerkev v Zgoniku: druž. Grilanc-Marušič namesto cvetja na grob pok. Amalije Štolfa 100.000 lir; v isti namen Ivanka Kralj 30.000 lir.

Ricmanjski župnik **dr. Angel Kosmač** praznuje 50-letnico mašniškega posvečenja. Ob zlatem jubileju mu uredništvo in uprava Novega glasa iz srca čestitata ter mu voščita še mnoga zdrava in srečna leta.

ACM Gorica čestita **dr. Angelu Kosmaču** ob zlatem mašniškem jubileju in mu kliče na mnoga leta.

Pred slabima dvema tednoma je z odliko in pohvalo diplomiral iz gradbenega inženirstva **Andrej Gruden**. Novemu inženirju čestita uredništvo Novega glasa.

ELEKTRIFIKACIJA ZVONOV V SAMATORCI

Cerkev sv. Urha v Samatorci, ki spada pod zgoniško župnijo, je na belo nedeljo doživela svoj srečni dan. Že več let ni bilo nikogar, ki bi zvonil in vabil ljudi v cerkev. Zato je župnik g. Jože Markuža že ob svojem prihodu v zgoniško župnijo povabil vernike, naj sodelujejo pri načrtu za elektrifikacijo zvonov. Posebno so se dobrotniki odzvali ob prezgodnji smrti priljubljene Majde Legiša poročene Milič iz Saleža; v spomin na požrtvovalno kulturno delavko so zbrali nekaj denarja, nato so darovali še drugi dobrotniki. Čeprav še ni bila zbrana celotna vsota denarja, smo začeli s potrebnimi načrti; končno smo jih uresničili. Tako je podjetje Clocchiatti iz Vidma izdelalo vsa potrebna dela in zvonovi so zapeli. Od tedaj trikrat na dan oznanjajo Angelovo oznanjenje. Upajmo, da bodo tudi vaščane privabili k bogoslužju. Vse, ki

so se poročili v tej cerkvi, vabimo, naj darujejo za poravnavo stroškov.

Vse tri zvonove so pred prvo svetovno vojno odnesli in nato po vojni ponovno ulili in vgradili na njihovo mesto. Cerkev imajo zelo radi izletniki, ker jo obdajata še neokrnjena narava in tišina; številni novoporočenci jo prav zaradi tega izbirajo za svoja slavlja. Trije zvonovi naj še dolgo zvonijo v božjo slavo, veselje ljudi in srečno oznanilo.

J.M.

UTRINKI

NON SI PUÒ... NO E NO!

Tako mi je odgovoril mejni stražnik, ko sem ga prosil, naj mi dovoli govoriti z mamo, ki je stala onkraj žične ovire. "Tam so komunisti, družeti, titini... streljajo!" - "Z njimi se bom že pomenil. Prosim..."

Ko sem se približal meji - bilo je leta 1948 - me je nadrl "druže": "Stoj, fašist!" (bil sem v talarju).

"Pa imaš pravo, družo. To smo fašisti, a kod vas je prava demokracija, sloboda!" - "Šta hočeš?" je vprašal. "Družo, imaš majko?" - "Pa imam!" - "A voliš svojo majko?" - "Pa da, Bogami!" - "Družo, evo, tam je moja majka!" - "Istina?" - "Pa da!"

In začel je klicati: "Dodži ovamo, majka! Čeka te tvoj sin-pop!" In peljal je mamo do mreže, se postavil v pozor in slovesno varoval, ko sem se pogovarjal z mamo - ob mreži.

Italijanski stražniki se niso mogli načuditi. Rekel sem jim: "Samo na pravi »boton« je treba pritisniti... in to je mama!"

(Še Kristus je ubogal... mamo v Kani Galilejski)

(B+B)

Predsednik

SLOVENSKEGA RAZISKOVALNEGA INŠTITUTA

sklicuje

OBCNI ZBOR

v torek, 30. aprila 1996, ob 18. uri v prvem sklicu in ob 19. uri v drugem sklicu v Gregorčičevi dvorani, ulica S. Francosco 20 v Trstu. Dnevni red: 1) poročilo upravnega sveta, 2) obračun za leto 1995 in predračun za leto 1996, 3) razrešnica nadzorne odbora, 4) razno.

Dne 16. aprila nas je v 90. letu starosti zapustila

Lea CANCIANI VD. ŠTOLFA

Zalostno vest sporočajo hči Nika, zet Sergio, vnukinja Sara, svakinja Tilda, bratranca Dragan in Janez Kocjan z družinama ter teta Vida Štolfa. K večnemu počitku smo jo pospremili v petek, 19. aprila, na openškem pokopališču.

Posebna zahvala naj gre prof. Ravalicu in njegovi ekipi okulističnega oddelka tržaške bolnišnice.

Opčine, 20. aprila 1996

Goriška kulturna društva in manjšinska konzulta

Na goriški občini je bilo v četrtek, 18. aprila, srečanje konzulte za slovenska vprašanja pri goriški občini s kulturnimi društvi, ki delujejo na območju občine. Predsednik konzulte Rudi Pavšič je predstavnike društev seznanil z delovanjem konzulte in predlagal, da bi se tudi le-ta s predlogi vključevala v programe konzulte. Največ govora je bilo o 1000-letnici prve omembe Gorice in o pobudah, ki jih konzulta načrtuje. Društva so se strinjala, da je treba v tem okviru ovrednotiti slovensko prisotnost in samostojno ali v okviru že predvidenih pobud predlagati občinski upravi nekaj pobud, ki bodo zaznamovale slovensko prisotnost v goriškem prostoru.

Posvet o Dorčetu Sarđoču

FOTO B. BERGANTA

V petek, 19. aprila, je Sklad Dorče Sarđoč v sodelovanju z Odsekom za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici iz Trsta in z Narodnim muzejem iz Ljubljane priredil v mali dvorani Kulturnega doma posvet o Dorčetu Sarđoču (1898-1988), legendarnem liku v zgodovini protifašističnega ilegalnega boja proti raznarodovanju Slovencev na Primorskem.

Pred kratkim je bil na osnovi naročila preminule Sarđočeve vdove končno ustanovljen sklad v spomin na Sarđoča. Iz statuta izhaja, da sklad namerava pomagati potrebnim in zaslužnim študentom, pripadnikom slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, ki obiskujejo šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji ali Univerzo, posebno pa študentom zdravstvenih študijskih smeri. Upravni odbor sklada sestavljajo Boris Peric, Martin Breclj in Valentino Custrin; nadzorni odbor pa Vera Tuta-Ban, Fabian Čaudek in Marko Jarc. Ustanovitev in delovanje sklada je najprej predstavil predsednik upravnega odbora Boris Peric, ki je izrazil željo, da bi bile prve štipendije dodeljene septembra meseca za šolsko leto 1996 / 97. Nato je odvetnik Peter Sanzin, ki je celih pet let neutrudno delal za ustanovitev sklada, obrazložil pravni iter in poudaril, da je sam Dorče Sarđoč namenil v oporoki del svojega premoženja za študirajočo potrebo mladino. Živo se je spomnil na gospo Anico, Sarđočevo vdovo, katere posredovanje je bilo odločilno za ustanovitev sklada. Milica Kacin Wohinc je potem podala oris zgodovinskega razvoja primorskega protifašističnega odpora med vojnama; to je bila ne samo bitka za obstoj, ampak bitka za legalno (italijansko in evropsko!) demokracijo. Lida Turk je osvetlila Sarđočev lik in značaj; to je bil energičen, neuklonljiv in pokončen človek s klenim značajem in močno voljo, ki se je v vsaki preizkušnji utrjeval v strogi avtodisciplini. Na koncu sta spregovorila še Milan Pahor o odnosu med slovensko in jugoslovansko idejo ter Boris M. Gombač o imperializmu italijanske države v času fašizma. DD

Večer o beneških Slovencih

FOTO B. BERGANTA

Prejšnji teden je krožek Anton Gregorčič v komorni dvorani Katoliškega doma priredil večer, na katerem so spregovorili o težavah Slovencev na Videmskem. Govorili so predsednik čedajškega KD Ivan Trinko prof. Marino Vertovec, dr. Igor Kont in dr. Raiko Dolhar. Marino Vertovec je podal zgodovino beneških Slovencev od polovice prejšnjega stoletja do danes, gospodarstvenik in sam zelo uspešen podjetnik Igor Kont je govoril o poraznem stanju gospodarstva beneških Slovencev, kajti skoraj vsa slovenska podjetja so danes ali v stečaju ali pa v zelo resnih finančnih težavah, medtem ko je dr. Raiko Dolhar govoril o stanju slovenskega življa v Kanalskih dolinah in se vprašal, kakšno prihodnost sploh lahko imajo ljudje, ki ne govorijo več materinščine, ampak med seboj občujejo v italijanščini. Večer je vodila naša sodelavka in glavna duša krožka Erika Jazbar; med prisotnimi pa je vladala velika zaskrbljenost za usodo slovenskih ljudi na Videmskem.

Že skozi celo leto se pevci moškega zbora Mirko Filej iz Gorice intenzivno pripravljajo na 30-letni jubilej.

Neutrudni dirigent Zdravko Klanjšček in mladi predsednik Andrej Čevdek vodita jubileju naproti pomlajen in številčno okrepljen sestav. Če smo še ob 25-letnici ugotavljali, da je zbor številčno in kvalitetno padel, lahko danes z veseljem dodamo, da je zbor v zadnjih sezonah uspešno prerasel generacijsko krizo. Pristopili so novi, mladi pevci, vrnilo so se nekateri prejšnji člani. Zadnji uspešni nastopi, tako obe Cecilijanki in Primorska poje, še krepijo pevski elan.

Jubilejni koncert bo v nedeljo, 5. maja, v Kulturnem domu v Gorici. Gotovo pomeni tak dogodek pevski praznik za celotno Goriško, saj je bil zbor Mirko Filej v tem prostoru vsaj na področju moškega petja reprezentančni sestav in pravi zastavonoša naših žlahtnih zborovskih tradicij. Priložnosti za praznične misli bo še dovolj, zato še kratek skok v živahno lansko leto.

LETO 1995

Med rednimi in izrednimi nastopi v letu 1995 so delovanje zbora še posebej zaznamovala tri gostovanja, vsako s svojo pomenljivo, s lepimi doživetji: Medvode (4. februarja), Vransko (26. marca) in Tolmin (15. oktobra).

Medvode - Povabilo v Medvode je prišlo od Moškega pevskega zbora Medvode in tudi naslov večera je bil posvečen gostom, saj je bila prireditev poimenovana *Goriški kulturni praznik v počastitev slovenskega kulturnega praznika*. Več kot pomenljivo se zdi, da v osrčju Slovenije praznujejo z zamejsko pesmijo. Po uvodnih pozdravnih pesmih domačega zbora je bila glavna pevskega dela sporeda zaupana "Mirku Fileju". Šlo je že za majhen koncertni repertoar, ki je tudi terjal intenzivne vaje. Mladi

30-LETNICA MOŠKEGA ZBORA MIRKO FILEJ

pevci v zboru so se namreč srečali tudi s povsem novimi skladbami, ki jih je bilo potrebno osvojiti takorekoč v mesecu dni. Kot dodatek je naš zbor izbral Bratružovo priredbo *Kraguljčkov* in zborovodja Zdravko Klanjšček je poslušalcem pred izvedbo občuteno predstavil trpkost, a kleno simboliko, povezano s pesmijo in skladateljem. Za zaključek sta zboru združeno zapela še Hajdrihovo skladbo *Jadransko morje* in Aljaževu *Triglav*. Tudi darilo, ki so ga naši pevci ponesli v Medvode, je bilo v znamenju goriške kulture: prijazen domačim gostiteljem so izročili komplet Slovenskega primorskega biografskega leksikona in spet je v kratko predstavitev tega knjižnega podviga spregovoril dirigent Zdravko Klanjšček. Koncertu je sledil še prijateljsko-družabni del, pot domov pa je bila z rojstnim dnevom popularnega Jožka Maraža še veselejša.

Medvoški kulturni prazniki sestavljajo nekajletni cikel. Sodelujoči zbori se bodo za zaključek, koncert leta, srečali v Ljubljani.

Vransko, Tolmin - V treh desetletjih je zbor mnogo potoval, gostovanje na Vranskem pa postavljajo pevci v sam vrh najlepših doživetij. Ustvarili so jih odlična organizacija, dober nastop, prijazni ljudje in njihova razkošna gostitve. Pokazalo se je, kako lahko tudi na majhnem koščku slovenske zemlje

srečamo vredne zanimivosti. Peš pot do gotske cerkvice sv. Jeronima na hribu Tabor je pomenila tudi priložnost za srečanje z gozdnato naravo, postanek na vrhu, na kraju nekdanjega tabora proti Turkom, pa srečanje s starodavno zgodovino. Domači kmetje, ki so pričakali pevce s pogostitvijo, so žlahtno popestrili sedanost. Pevce pa je pot peljala dalje, še k nadaljnji vranski podružnici sv. Mohorja in Fortunata v Stopniku, znani po srednjeveškem zvonu iz leta 1317, ki je vključen tudi med obeležja bližnjega papeževskega obiska v Sloveniji. Tudi tu so goriške goste pričakali prijazni domačini.

Kar hitro sta se približali 17. ura in svečanost v župnijski cerkvi sv. Mihaela: recital sonetnega venca Ljubke Šorli - Bratruž *Venec spominčic možu na grob*.

Prireditev sta Svetovni slovenski kongres - konferenca za Slovenijo, podružnica za celjsko območje in Zavod za kulturo Žalec posvetila vsem trpečim za svobodo slovenskega naroda. In res je v cerkvi vladalo neko pomenljivo, slovesno vzdušje. Ljudje so zavzeto prisluhnili pozdravu prof. Milana Dobnika, predstavitevni besedi Petra Šimnitića, recitalu Sonje Mlejnikove, orgelski glasbi Huber-

ta Berganta, pesmi našega zbora. V tako ubranem okolju se tudi poje s posebnim zanosom. Pevce pa je čakalo še enkratno, nepozabno srečanje v vranskem župnišču, za katerega je bilo le časa premalo. Slovo je bilo v znamenju hvaležnosti vsem, tako prijaznim vranskih gostiteljem, posebej prof. Mileni Moškonovi, ki je povezovala vse organizacijske niti.

Podobna prireditev kot na Vranskem je bila jeseni v Tolminu, ki je bil za gostovanje izbran kot rojstni kraj pesnice sonetnega venca. Tudi tu je bila cerkev polna, tudi tu je zaživela pomenljiva zbratnost in tudi tu so pevci zapeli s posebnim žarom. V Tolminu, kjer so lani sodelovali tudi ob odkritju kipa in spominske plošče pesnice Ljubke Šorlijeve, pa so bili z letošnjim gostovanjem na Primorski poje v kratkem času že tretjič.

P.B.

MoPZ MIRKO FILEJ

JUBILEJNI KONCERT

ob 30-letnici delovanja

Kulturni dom - Gorica, nedelja, 5. maja 1996, ob 17.30.

Lutke v Katoliškem domu

SKPD Filej v sodelovanju s SCGP Komel pod pokroviteljstvom SSO vabi v komorno dvorano v soboto, 27. aprila, ob 20.30. Na ogled bo lutkovna predstava *Pohujšanje v dolini Šentflorjanski* Ivana Cankarja v izvedbi Freyer teatra in v koprodukciji Cankarjevega doma v Ljubljani. Predstavo bodo oblikovali trije igralci, oblikovalec luči in režiser, ki obenem izvaja glasbo na čelo na narodne viže. Edi Majaron je duhovni in organizacijski vodja skupine. Predstavo bodo izvajali tudi v jutranjih urah v Slovenskem šolskem centru, kajti pripravljena je bila za kulturne dneve slovenskih srednješolcev. Po predstavi je tudi vedno pogovor z izvajalci.

K2SPORT	TRGOVINE OBUTVE
Ul. Raštel 19 Tel. 531884 Fax 534470	Ul. Raštel 7 - Tel. 535162 Ul. Oberdan 7 - Tel. 535520 Ul. Raštel 8 - Tel. 33465
KOSIČ GORICA	
*** KDOR OB NAKUPU PREDSTAVI TA IZREZEK, IMA 10 % POPUSTA. TA UGODNOST VELJA DO 31. JULIJA. Pričakujemo Vas!	

BERTOLINI	Specializirani živilski center ...z odličnimi mesečnimi ponudbami. Pričakujemo vas v Mošu pri Gorici.
------------------	--

USPEŠNA PREMIERA V ŠTEVERJANU

IVA KORŠIČ

Z veseljem in radovednostjo smo se v nedeljo, 21. aprila, podali v cvetoči Števerjan, kamor nas je po šestih letih zatišja vabila dramska družina SKPD F.B. Sedej. V prenovljeni župnijski dvorani se je predstavila popolnoma pomlajena skupina. Spodbudo za ta novi, sveži gledališki zagon brez dvoma pripisati Simonu Komjancu, ki je pritegnil v Talijin hram skupino mladih, ki se niso še nikdar pobliže seznanili z odrskimi deskami. Čeprav so mladi navdušenci začeli z vajami šele sredi januarja, so se zaradi vztrajnosti in številnih vaj lahko pred-

stavili domači publiko že aprila. Za obuditev gledališke tradicije so si "izposodili" pri Štandrežicah režiserja Emila Aberška, ki se je zaradi svoje nevsiljive profesionalnosti in skromnosti zelo priljubil goriškim zamejcem. V štandreškem krogu nam je ponudil že veliko vedrih uric, v Števerjanu pa dokazal, da pod izkušenim vodstvom amaterji lahko uspešno pristopijo tudi k resnejšim tekstom, kakršen je Temni pajčolan (v izvorniku Sveti plamen) angleškega pisca Williama Somerseta Maughama. Števerjanci so igro načrtovali že pred petnajstimi leti, a šele sedaj so besedilo z Aberškom in Starino prečistili in posodobili. Čeprav

je delo nastalo v začetku stoletja, je vsebinsko zelo sodobno, saj nam razkriva problem evtanazije in ostre psihološke konflikte med nastopajočimi. Pri izoblikovanju predstave je režiser izbral pravilen tempo in spretno vodil igralce skozi dramo, ki se prelevi v kriminalko. S posrečenimi, nekako odsekanimi, zelo zgovorno nedorečenimi dejanji sta nas avtor in režiser prisilila k izpraševanju vesti in osebni presoji. Izvajalci so svoje like skušali psihološko čimbolje osvetliti. Najbolj sproščeni in temperamentni so bili: Sara Miklus - medicinska sestra, Annamaria Škorjanc - mati, Branko Terčič - njen sin in Simon Komjanc - hišni zdravnik. Martin Komjanc,

Anita Tomažič, Gabrijel Komjanc, Daria Marassi so oblikovali ostale osebe. K uresničitvi predstave so pripomogli še: Anica Gravnar (šepetalka), Anka Černic (vodja predstave), Gabrijel Komjanc (scena), Marko Terčič (tehnični mojster), Liliana Terpin (frizerka), Nadija Bevčar (oblikovanje).

Gledalci so do zadnjega kotička napolnili dvorano in nagradili prizadevne Števerjance z dolgim plaskanjem.

Ker se letošnja sezona že izteka, si bomo dramo gotovo lahko ogledali tudi v prihodnji; ob ponovitvah se bodo zabrisale še nekatere premierske pomanjljivosti.

Števerjancem želimo, da bi ta predstava ne bila samo gledališki utrinek, ampak dober uvod za nadaljnje delovanje.

DAROVI

Za misijon p. Kosa: N.N. z Opčin 100.000; Danila Žerjal Levstik 50.000 lir.

Za misijon p. Danila Lisjaka: MPZ Rupa-Peč 100.000 lir.

Za cerkev v Gabrjah: Štefanija Devetak 5.000; Bruna Devetak 5.000 lir.

Za cerkev na Vrhu: sin in hčere v spomin na mamo Jožefo 165.000; Berta Furlan Devetak 10.000 lir.

Za cerkev na Peči: Zora Devetak Malič, v spomin na moža Oskarja 30.000 lir.

Za cerkev v Rupi: Virginija in Ivanka Tomasig 50.000; N.N. 40.000 lir.

Za Pastirčka: C. Kovač v spomin na go. Ljubko Brautuž ob 3. obletnici njene smrti 50.000 lir.

Za cerkev sv. Ivana: v spomin na pok. Albino Copič daruje družina Koršič 100.000 lir; L.L. v spomin na drago Fani 100.000 lir.

Namesto cvetja na grob drage sotašče Fani Corsi Albina (Zora) Šfiligoj daruje 50.000 za števerjansko cerkev in 50.000 za Novi glas.

Za cerkev na Placuti: namesto cvetja na grob pok. Fani Corsi Nada Rijavec z druž. 50.000 lir.

OBVESTILA

Širši odbor Zveze slovenske katoliške prosvete se bo sestal v ponedeljek, 29. aprila, ob 20.30 na začasnem sedežu v Gorici, Drevored 20. septembra 118.

SOŽALJA

Ob smrti gospe **Fani Matjajc vd. Corsi** izrekajo snahi ravnateljici profesorici Majdi Šfiligoj Corsi iskreno sožalje učno in neučno osebje ter dijaki pedagoškega liceja Simon Gregorčič.

Ob smrti drage sotašče **Fani** izreka Albina (Zora) Šfiligoj svoje globoko sožalje prizadetim svojem.

CELOVEČERNI FILMI NA FVM

DAVORIN DEVETAK

Najbolj pričakovan del goriškega 11. Film Video Monitorja so bili celovečerni filmi. Šlo je za dva prvenca, *Carmen* igralca Metoda Pevca, ki se je proslavil z nosilno vlogo v Pavlovičem filmu *Nasvidenje v naslednji vojni*, in *Radlo.Doc* mladega režiserja Mirana Zupaniča ter za tretje delo tv in filmskega režiserja Antona Tomasiča *Rabljeva freska*. Vsi trije se nanašajo na sodobno dogajanje, povsod je v ospredju izrazil avtorski pristop, vendar interpretacijska izhodišča so različna.

Pevca, ki je avtor tudi istoimenskega romana in scenarija, je uprizoril sodobno obrobniško zgodbo, v kateri se galerija močno izrisanih, skoraj karikaturnih junakov spopada z obredi in modeli vedno pričujoče pošasti-družbe, tu preoblečene v neonske luči in izložbe postsocialistične zahodnjaške Ljubljane. Carmen je ujeta v mrežo nerazrešene družinske drame, jalovih odnosov, obsesij, iz katerih je ne moreta rešiti niti solidarnost cirkuške klope kolodvorskih razposajenih izobčenecv niti ljubezen nežnega in občutljivega ljubimca intelektualca. Magični realizem posnetkov mojstra fotografije Tomislava Pinterja, sveža igra protagonistke Nataše Barbare Gračner in ostalih igralcev ne uspejo v dovoljšnji meri razbremeniti prenabitega vsebinskega vozla.

Zgodba politične kriminalke *Radlo.Doc* je morda še najbolj konvencionalna, a tudi najbolj filmsko dopadljiva oz. užitna. Drzna čas-

nikarka raziskuje po štajerskih goricah zagonetno ozadje smrti direktorja lokalne radijske postaje iz 70. let. Nekdanji šefi partije in tedanje oblasti so danes beloglavi in častljivi upokojenci ali uglajeni reciklirani novokapitalisti, ki se nočejo spominjati takratnih dogodkov. Časnikarka pride navsezadnje do svoje resnice, ki pa je ne zadovolji, saj resnica ni nikoli črnobela. Najnovejša inačica na temo sprave s preteklostjo, čeprav izhaja iz mladega rodu, ki naj bi bil manj obremenjen, nam ponovno dokazuje, da ta ni povsem mogoča. Če se lahko vsi strinjamo za nekatera načelna, etična in moralna stališča okrog tega, ko gremo na praktično raven prevajanja in 'odkrivanja skritih okostnjakov', skoraj vedno zaidemo v živi pesek jalovega obračunavanja, kjer iščemo in izkoriščamo prikazni preteklosti, da se ne bi soočili s problemi sodobnosti.

Najmanj prepričljiva je bila groba in burkaška drama odtujenih meščanov, ki se znajdejo za skupno praznovanje vikendskega obreda v slikovitem istrskem zapuščenem zaselku. Vzburiljive vibracije karme, povezave življenj skozi reinkarnacijo, sprožijo vrsto mučnih in krvavih situacij, ki sodijo bolj v stripovsko šund literaturo kot v poejijske blodenjske vizije. Zmešnjava nasilja in čarovnij, ki se navezujejo na skrivnost freske legendarnega slikarja - rablja, pretrga razna prepletajoča se ljubezenska razmerja med junaki. Vizionarni scenarij Marcela Buha ostane žal na

ravni neuresničene literarne hipoteze, saj magično nakazano vzdušje s karizmatičnim Lojzatom Rozmanom, čuvajem cerkvice, ki spominja na hrastovelski ples, nima primerne razrešitve z nadaljnjimi prizori nasilja in z nadvse kičastim zaključnim jurišem treh jezdecv apokalipse na huliganjskih motornih kolesih. Kot spodbudno lahko omenimo interpretacijo Lučke Počkaj v vlogi šarmantne restavratorka freske, ki se uveljavlja kot eden izmed najzanimivejših novih ženskih obrazov slovenskega filma.

Celovečerni filmi se realizirajo le, če dosežejo večinsko financiranje (tudi do 80%) od države. Prav bi bilo, da bi tisti, ki o njem odločajo, imeli pred sabo predvsem dejstvo, da se fil-

mi proizvajajo z namenom, da so gledani. To je sicer banalna ugotovitev, imam pa občutek, da v Sloveniji, kjer je (javnih) sredstev le za 3-4 celovečerice letno, si avtorji oz. producenti ne postavljajo tega cilja. Vse preveč se poudarja (seveda apriorno in nepreverjeno) umetniški predznak predlaganega dela.

Menim, da je bilo v 80. letih - ko je vodil slovensko filmsko produkcijo Bojan Štih - bolj uspešno (npr. posrečeni prvenec Vinčija Voguea Anžlovarja *Babica gre na jug*). Menedžerji pri TV Slovenija - dejansko največji slovenski producent filmov in odločujoči pri Filmskem skladu RS, pristojnem za financiranje, bi morali bolj upoštevati občinstvo, če hočejo, da bodo slovenski gledalci v kinodvoranah in po televiziji spet segali po domačih filmih.

KONČAL SE JE NATEČAJ MARCOSIG

VIOLINE IN ČELI BRATSTVA BREZ MEJA

DANIJELO DEVETAK

smo gospoda Marcosiga poznali, zaživel spomin na njegovo globoko čutečo umetniško dušo, organizacijsko spretnost in sposobnost povezovati ljudi. Janes je poudaril, da je bil leto-

šnji natečaj po številu udeležencev in kakovosti tehničnega znanja ter interpretacije mladih izvajalcev izjemno dober. "Predvsem je pomembno," je dejal, "da je bil to natečaj bratstva. Udeleženci so se spoštovali in se imeli radi. In ta ljubezen za glasbo v bratstvu se bo nadaljevala..." Rezultati tega že tradicionalnega goriškega glasbenega natečaja so bogati in zgovorni; nekaj števil: v 13 letih se ga je udeležilo 966 gojencev, 351 je bilo nagrajenih, sodelovalo je 234 profesorjev, vsako leto pa je med publiko sledilo kakih 5000 ljudi.

Na nastopu so se nagrajenci zelo lepo izkazali. Odlično so se odrezali Slovenci (dva iz Ljubljane, dva iz Maribora), ki so si v osmih kategorijah zasluženo prisvojili kar štiri prve nagrade. Po goriškem koncertu so z mladinskim orkestrom Alpe-Jadran izvedli turnejo in že stopili na odre Benetk, Čedad, Zagreba, Vigonze, Celovca in Salzburga. S sabo so ponesli sporočilo miru in bratstva, obenem pa tudi spomin na goriškega glasbenika Alfreda Marcosiga.

11

ČETRTEK
25. APRILA
1996

DEMOGRAFSKA REALNOST BENEŠKE SLOVENIJE

ERIKA JAZBAR

Volilna vihra je za nami. Novoizvoljeni politični predstavniki stopajo v novo parlamentarno obdobje, za nas posameznike pa se ni spremenilo nič bistvenega. Ko so razne volilne fraze že za nami, smo lahko ponovno pozorni na tiste probleme, ki so nas pestili pred temi omamnimi tedni; in Benečani imajo objektivne razloge za razmislek. Raziskovalni center CREF (*Centro ricerche economiche e formazioni*), ki sodeluje z videmsko univerzo, je namreč objavil podatke o

demografskem stanju naše dežele. Ko v zadnjih letih govorimo o nizkem številu rojstev v Italiji, moramo nadalje poudariti, da na prvih mestih (kar pomeni najnižje število otrok) tiči ravno dežela Fjk. Ob tem se neradi ozrimo še na lestvico v naši deželi oz. videmski pokrajini; neradi, kajti splošna slika nam je že nekaj let zelo jasna in podatki le potrjujejo zelo hudo krizo slovenskih vasi na Videmskem. Lahko omenimo nekaj "primatov" in spomnimo, da so bili objavljeni, ko je bila volilna kampanja še v polnem teku. Pa začnimo: izmed vseh

občin, kar jih premore videmska pokrajina, je demografska slika na podlagi podatkov najslabša v Dreki. Na 4. mestu tiči Srednje, na 9. Grmek, na 11. Bardo, na 12. Rezija itd. V Srednjem je kar 53% moških neporočenih, v Reziji 49,4%, v Sovodnjah 49,1%. Odstotki nato primerjajo še število starejših z otroki, število otrok v družinah ipd. Povejmo še, da se podatki nanašajo na leto 1991 in so se zelo verjetno v tem petletju še poslabšali. Kakorkoli že, dejstvo je, da se nad takimi številkami jokamo že dalj časa in resnih projektov za prepored teh krajev dejansko ni. In

politika kako odgovarja? Krajevni upravitelji igrajo pri tem bistveno vlogo. Spomnimo na primer občine Špeter, edine, ki se v videmski pokrajini lahko ponaša s pozitivnim trendom. Vendar ne gre za čudež ali izjemo; za tem se namreč skrivata nekajletna strategija in delo špeterske občinske uprave z županom Marinicem na čelu. Rezultati te vrste so vidni le v nekaj letih. Gospodarstvo, urbanistični načrti, kulturna tradicija oz. navezanost na zemljo so elementi, ki so botrovali prepородu te slovenske vasi, vendar to so le lepe besede ali fraze. Rezultati pridejo na dan s prizadevnim in vsakodnevnim delom, ki ima za sabo racionalno in splošno strategijo, ki zajema vse nivoje delovanja.

KANALSKA DOLINA

KAJ JE Z DOMOM MANGART?

V Žabnicah, Kanalski dolini in drugod po zamejstvu se mnogi planinci in ljubitelji gora sprašujejo, kaj je z domom Mangart. Večnamenski dom je *de facto* zaprt od novembra prejšnjega leta, a je verjetno najbolje, da se te neskončne zgodbe lotimo od samega začetka. Dom Mangart je dala zgraditi (oz. popraviti prvotno poslopje) istoimenska zadruga, ki je bila pred leti razpuščena. Do doma je

prišlo zato, da bi se ga posluževali slovenski planinci. Kasneje je lastnik objekta postala Tržaška kreditna banka pod pretvezo, da se ga bodo posluževali njeni uslužbenci za razne natečaje. Poskrbljeno je bilo z upravo rojakov iz Kanalske doline, ki so tudi skrbeli za to, da bi dom ostal v slovenskih rokah. Mangart je res nekaj let predstavljal nekako zbirno mesto Slovencev v Kanalski dolini. Kasneje je

dom Mangart prešel v roke drugega upravitelja, ki je šel v stečaj in očitno prispeval k temu, da je sedaj celotna struktura pokvarjena, kar je očitno že na prvi pogled z glavne ceste, ki pelje sredi Žabnic: okna so razbita, po zidovih teče voda. Vsem, ki so zadnje čase šli mimo

Mangarta, je očitno, da je prišlo do določenih težav. Od novembra lani je dom zaprt, ljudje pa se sprašujejo o usodi doma in če bo sploh možno, da bi objekt ohranil svoj prvotni namen. O razvoju dogodkov bomo še obširneje poročali.

E.D.

FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM

V VRTINCU IGRALNIC

ERIK DOLHAR

jih lahko vsakdo občuti, če obišče to ogromno igralnico sredi nevadske puščave.

V nekoliko predolgem filmu (skoraj tri ure) Scorsese prikazuje zgodbo mladega ameriškega mafijca, ki si je sam utrl pot v svet organiziranega kriminala. Ob njem sta poklicni morilec (killer) Joe Pesci in prikupna Sharon Stone, ki je De Nirova ljubica, le dokler je ta na površju oz. na oblasti, se pravi, ko upravlja največjo igralnico v Las Vegasu. In prav njuna zgodba je vezna nit filma. Sam (De Niro) namreč prizna, da je služil ogromno denarja in vse je bilo v najboljšem redu, dokler ni odločil, da si bo zakompliciral življenje: poročil je Ginger (Sharon Stone). Gre za filmsko zvrst "noir", ki se začne z epilogom (eksplozija Samovega avtomobila), stalno prisoten pa je zunanji glas, ki razlaga občutke protagon

nistov. Sam v *flashbacku* pripoveduje svojo pot do oblasti v Las Vegasu, kamor ga je mafija poslala, ker je imel poseben dar za stave in igranje. Ko pa je prišel

na površje in začel delati s svojo glavo, se je zameril tako svojim "tovarišem" kot krajevni policiji, kar ga na koncu drago stane. Ritem filma je podoben žogici na roulette, ki se stalno vrti in do zadnjega ni znano, kam bo padla. Tako je z napestjo, pozornostjo in zanimanjem tega res lepega filma. V njem lahko tudi marsikdo spozna, kako pravzaprav delujejo igralnice, in predvsem, kaj se skriva za kulisami: sleparije, triki, preference in podobne stvari so tu na dnevnem redu. To naj bo opozorilo tudi za strastne igralce v čezmejnih casinojih: zmaga ni vedno stvar sreče; nanjo večkrat vpliva naklonjenost upraviteljev igralnice, ki na ekranih skrbno opazujejo čisto vse igralce ob popolnoma zelenih mizah.

PISMO UREDNIŠTVU

VRTIČKI IN PARKI

Na tegobe in še tako velike skrbi pozabim le v naravi - tja me vabi vsaj enkrat na dan moralna dolžnost - domača psička. Odročnejši kraji in izogibanje nedeljski množičnosti mi odkrivajo v tem pomladanskem času razkošje "kraškega parka": vijolice cvetijo iz kamnitih tal in ne venejo v domačih vazah, trobentice odvetajo na travnikih in ne usihajo, ko jih nedeljski izletniki nemarno zmečejo na rob cestišča. Kakor da bi meščani brez odnosa do narave po čudežnem naključju še ne bili odkrili tega delčka kraške zemlje.

Razmišljam o odprtosti do večinskega naroda, ki jo propagirajo nekateri med nami, razmišljam, kaj naj rečem hčerki, ki me s tem v zvezi sprašuje, kaj je prav. Razmišljam o svojem mestnem lekarnarju italijanskega rodu, čigar velikonočni ponedeljek je dobil tragični navdih samo zato, ker je njegov cucek, ki so ga enkrat spustili v naravo, nekje na bazovski gmajni staknil klope.

Sklenem: v svoj mali vrtiček, kjer gojim na nevhvaležnih tleh nežno skromne cvetke, ne bom vabila tistih, ki takih cvetk ne vidijo in jih brezobzirno pomendrajajo v svoji slepi oholosti, ker so navajeni na bohotnejše cvetlično razkošje tisočletnih vrtov. Pa tudi obisk nizozemskega Kalmthouta, ali gard-skega Vittoriale degli Italiani, pa florentinskega Giardino dei Bobli me ne bo pretental - čeprav bo ne-dvomno razširil moje duhovno obzorje - da bi med brin in ruj zasadila opaznejšo aravkarijo ali bi z dvobarvnim okrasnim bršljanom zadušila bor.

Nekatere značilnosti smo pač dolžni čuvati, čeprav je videti sosedova trava vedno bolj zelena kot naša...

JELKA CVELBAR

MLADI MLADIM

POLETI V ORGANIZACIJI ŠOU-A

"SUPER CAMP" ZA ŠTUDENTE

BREDA SUSIČ

Študentska organizacija univerze v Ljubljani verjetno ni neznano ime za slovenske univerzitetne študente, pa čeprav ne študirajo na univerzah v Sloveniji. Lahko bi jo označili kot krovno študentsko organizacijo, ki svojim članom nudi najrazličnejše vrste servisov, ki so povezani s študijem in življenjem sploh na univerzi.

V okviru ŠOU deluje tudi odbor za turizem; ta bo letos poleti organiziral zelo zanimivo pobudo, na katero so vabljeni študentje iz različnih evropskih držav, to pomeni tudi iz Italije. Po gledu *Super Campa America* bo organiziral SUPER CAMP SLOVENIA.

Dva tedna (1. skupina: 20. julij - 2. avgust; 2. skupina: 2.-15. avgust) bodo mladi vseh narodnosti preživeli skupaj v Koprju, kjer bo na voljo veliko časa za kopanje in zabave vseh vrst (predvideni so tudi izleti, udeležba na koncertih in festivalih, ki bodo v tistih dneh na slovenski obali). Zanimivost *Super camp* pa je, da se bodo mladi udeležili zelo koristnih tečajev:

prvi teden je na programu 10 ur seminarja tehnik hitrega in uspešnega učenja. Ta tečaj je splošne narave in je obvezen za vse udeležence. Drugi teden pa je na vrsti 20-urni tečaj, ki si ga lahko vsak udeleženec sam izbere (tečaj za življenje v dvoje, govorništvo, slovenščina za tujce, konverzacija v angleščini I, II, kreativno pisanje, korespondenca v angleščini, tehnike relaksiranja za uspešnejši študij). Tiste tečaje so organizirani na zelo visoki ravni, vodili pa jih bodo specializirani učitelji iz Slovenije in tujine.

Cena Super camp znaša 630 DM. V to ceno je vključenih 30 ur tečaja (s potrebnimi vrednostmi), nastavitvev v troposteljnih sobah, kompleten penzijen, organizirane aktivnosti, izlet po Sloveniji, SC T-shirt. Čas za prijavo zapade 10. maja 1996.

Za vpis in podrobnejše informacije se lahko obrnete na Mladinski odbor Slovenske prosvete - ul. Donizetti 3, Trst, tel. 040/370846 (Alenka), vsak dan (pon.-pet.) od 9. do 17. ure.

V SLOVENIJI S PRETVEZO O REFERENDUMIH STRANKE MOBILIZIRAJO JAVNOST

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji se je kampa-nja za volitve v Državni zbor, ki bodo najbrž v mesecu oktobru, že pričela, s tem pa je politika začela kazati svoje nesmisle in izvajati poteze za manipuliranje z volivci oziroma z javnostjo. Socialdemokrati, za njimi pa tudi druge stranke oziroma politična okolja, so začeli postopke za tri, nemara pa celo štiri ali več referendumov za spremembe volilnega sistema. Gre za različne spremembe, pri čemer je največ analiz in zanimanja deležna pobuda Socialdemokratske stranke za nadomestitev

proporcionalnega volilnega sistema z večinskim in za spremembo ustave. Slednja naj bi omogočila odpoklic poslancev v primeru, da volivci z njihovim delom ne bi bili zadovoljni. Ob tej pobudi je predsednik prve ustavne komisije v novi slovenski državi dr. France Bučar Janeza Janšo obdolžil, da je idejni naslednik Edvarda Kardelja, ki je tudi terjal odpoklic poslancev, če le-ti niso ustrezali volji in politiki partije.

VOLITVE BODO PO SEDANJEM SISTEMU

Socialdemokrati že zbirajo podpise za razpis referendumov o volilnem sistemu, s čimer so v velikem

slogu začeli volilno kampa-njo. V šestdesetih dneh menijo zbrati 40.000 podpisov v podporo predlogu za uvedbo večinskega volilnega sistema. Zbrati tolikšno število podpisov v tako kratkem času pomeni popolno mobilizacijo stranke, njenih članov in somišljenikov ter si zagotoviti odmevnost akcije v javnih občilih. Dogaja se protislovje: stranke se obnašajo tako, kot da hočejo spre-meniti veljavni volilni sistem, dejansko pa se zavedajo, da je za večje spremembe, o katerih bi se opredeljevali na referendumih, prepozno. Čas namreč hitro poteka, zaradi česar glede na določila v zakonih

in poslovniku parlamenta ne bo druge možnosti, kot da bodo volitve potekale po sedanjem, proporcionalnem volilnem sistemu.

Pri utemeljevanju domnevne nujnosti referendumov je zagotovo najbolj spretna Socialdemokratska stranka, ki tudi najbolj očitno kaže svojo slo po oblasti. Nesmisli pobud za referendume o volilni zakonodaji so torej očitni, zaradi česar je avtor uvodnika v časniku DELO prejšnjo soboto zapisal, "da gre za neumnost, komedijo, primitivno politikanstvo, zlorabo postopkov, strankarske igrice, ignoranco ustavnega sodišča, prevaro, uničevanje ustavnega inštituta referendumov ter za norčevanje iz volivk in volivcev v Sloveniji."

OBNOVLJEN DVOREC NA VOGRSKEM

Znani dvorec Vogrsko, ki stoji v zavetju gričevja Stare gore v spodnji Vipavski dolini, je zasebna družba vzela za 99 let v najem od države in ga obnovila. Prejšnji poskusi te vrste so se izjalovili; gre za zanimiv grajski kompleks, ki je tudi del slovenske identitete v teh krajih. Prvotno poslopje je bilo sezidano v prvi polovici 16. stoletja, okoli leta 1760 pa so grofje iz rodbine Attems-Culot predelali renesančno stavbo v baročni dvorec. Leta 1770 je Vogrsko kupila družina Bosiz (od tod ime Božičev grad), ki je konec 19. stoletja obubožala, dvorec pa

je začel propadati. Zadnji lastnik je bil Franc Murovec, ki se je okoli leta 1937 odselil v Združene države Amerike.

Umetnostni zgodovinar in konservator prof. dr. Nace Šumi, ki je nadzoroval in strokovno usmerjal obnovo dvorca, poudarja, da je objekt "nenadomestljiv zglede svoje vrste zaradi motiva obzidane terase, polnega razvija reprezentančnih in gospodarskih prostorov, povrh pa je ohranjena tudi grajska kapela. Dvorec Vogrsko je bil "brat" v prvi svetovni vojni porušenega in pozneje popolnoma opuščena dvorca v Podgori pri Gorici. Pripisujejo ga mojstrski roki slavnega goriškega arhitekta Pacassija, ki je v Evropi

znan kot dvorni arhitekt cesarice Marije Terezije. Dvorcu Vogrsko je videti, da je nastal v pozni baročni dobi, saj so drobne forme na njem zaprte, kar je naslednik bližine italijanskega baroka."

Dvorec Vogrsko je torej obnovljen in te dni poteka-jo otvoritvene slovesnosti. Obnovitvena oz. preureditvena dela so zagotovo veliko stala, toda o stroških direktor zasebne družbe Dvorec Vogrsko, sicer novogoriški poslovnež in ob-

činski politik Aleš Bucik ni hotel ničesar povedati. Gotovo je le, da država za obnovo dvorca ni prispevala ničesar. Objekt bodo uporabljali za kulturne, gledališke in umetniške prireditve, likovne in druge razstave, gostinstvo in turizem ter tudi za šport in rekreacijo. Novi najemniki so kupili 10 konj, namenjenih športu in jahanju, za to pa bosta skrbela dva učitelja jahanja.

M.

KONCERT RUSKEGA PEVSKEGA ZBORA V LJUBLJANI

MARKO VUK

Aprila letos je v različnih krajih Slovenije, tako tudi v Ljubljani in Novi Gorici, gostoval svetovno znani pevski zbor Mihail Ivanovič Glinka iz Sankt Petersburga v Rusiji. Začetki tega pevskega sestava segajo v daljno leto 1476, ko je bil ustanovljen za potrebe moskovskega dvora. V 18. stoletju, za časa Petra Velikega, se je zbor preselil v Sankt Petersburg. Po padcu komunizma doživlja Dvor-na kapela pravi preporod, že od leta 1974 pa jo vodi dirigent Vladislav Černušenko. Pod njegovim vodstvom je zbor spet začel izvajati rusko duhovno glasbo, znamenita je zlasti njegova izvedba Večernic Sergeja V. Rahmaninova.

Pričujoče poročilo je nastalo ob poslušanju koncerta omenjenega zbora 9. aprila letos v frančiškanski cerkvi v Ljubljani. Za to priložnost je bila ta ljubljanska cerkev nabito polna, kar je dokaz, da je občinstvo željno kvalitetne zborovske glasbe. Program koncerta ruskega pevskega zbora Mihail Ivanovič Glinka se je delil na dva dela. V prvem delu, ki je bil tudi časovno daljši, smo slišali tradicionalne speve pravoslavne velikonočne liturgije. Zastopani so bili naslednji skladatelji: A.T. Grečaninov, G.V. Sviridov, S.A. Degtjarev, P.G. Česnokov, D.S. Bortnjanski, A.A. Arhangeljski, S. Mokranjac, S.V. Rahmaninov. Priča smo bili razkošju in mističnosti pravoslavne liturgičnih napevov, ki jih je ruski pevski zbor izvajal pre-

pričljivo in duhovno doživeto. Nastopil je v glavnem v mešanem sestavu, slišali pa smo tudi samostojen moški zbor. Pevci zbora Mihail Ivanovič Glinka se odlikujejo z odličnimi in lepo zlitimi glasovi, priča smo bili dinamičnim razponom, segajočih od najtišjih pianissimov pa do mogočnih fortissimov, ki so se zlili v eno z umetnostno celoto ljubljanske frančiškanske cerkve. V ospredju je ves čas bila vstajenjska resnica, ki nam jo je ruski pevski zbor približal s tehnično dognanim, a tudi v duhovne globine segajočim pe-tjem.

Drugi, krajši del koncerta, je bil posvečen ruskim narodnim pesmim, med katerimi smo med drugim slišali tudi pri nas znani Dvanajst razbojnikov in Monotono zvoni kragulček. V tem delu sporeda se je cerkveni ambient pokazal kot manj primeren, a so pevci odsotnost duhovne razsežnosti nadomestili z izvrstno, kar virtuosno tehniko.

Vsekakor je bil koncert ruskega pevskega zbora Mihail Ivanovič Glinka v Ljubljani doživetje, ki ga težko pozabiš. V cerkvenem okolju so še posebej prišli do izraza spevi ruske pravoslavne velikonočne liturgije, ki so se s svojo razsežnostjo veselja in upanja lepo včlenjali tudi v pove-likonočno razpoloženje kato-liške Cerkve.

Razstava o gotških cerkvah podaljšana

V začetku februarja je bila na gradu Kromberk odprta fotografska razstava z naslovom Gotske cerkve v Posočju in Goriških Brdih.

Gre za prvo skupno pobudo Občine Gorica (Italija) in Mestne občine Nova Gorica v okviru praznovanj bližajoče se 1000-letnice omembe Gorice v zgodovinskih virih. Razstavo je strokovno pripravilo Kulturno združenje Il Millennio iz Gorice, pri postavitvi na gradu Kromberk pa je sodeloval tudi Goriški muzej. Razstava se deli na sedem poti, primernih tudi za ogleda na terenu, obravnavanih pa je 62 cerkva, od katerih jih je z bolj ali manj pomembnimi površinami sten poslikanih kar 21. Gre za umetnost, nastajajočo v času gotike od 14. do 16. stol., upoštevanji pa so spomeniki na obeh straneh meje, t.j. v okviru nekdanje historijske dežele Goriške.

Goriški muzej se je odločil, da razstavo podaljša še do nedelje, 5. maja. Odprta je po naslednjem urniku: od ponedeljka do petka od 8. do 14. ure, ob sobotah je zaprta, ob nedeljah od 13. do 17. ure. Za najavljene skupine je zagotovljeno tudi vodstvo. Razstavo spremlja bogato ilustriran katalog, katerega besedilo sta pripravila Andrea Antonello in Walter Klainscek, fotografije pa je posnela Beatrice Micovilovich.

PRVI OBSODBI V AFERI VELEIGRALNIŠKEGA PODJETJA HIT

V slovenski javnosti že nekaj let odmeva afera HIT, ki se nanaša na domnevno prilaščanje ogromnih sredstev (svežega denarja) v največjem slovenskem igralniškem podjetju HIT v Novi Gorici. Prvi epilog te afere je končan, in sicer s sodbo petčlanske senata Okrožnega sodišča v Novi Gorici proti vodstvenima delavcema omenjenega podjetja Darku Makucu in Danilu Kodriču. Obsojena sta bila vsak na tri leta in šest mesecev zapora zaradi protizakonite prilastitve

denarja v skupnem znesku 292 milijonov tolarjev. Ta znesek bosta obsojenca morala vrniti, ker gre za njuno skupno na nezakonit način pridobljeno premoženje korist; plačati bosta morala nadalje stroške postopka, in sicer Makuc 5,4 milijona tolarjev, Kodrič pa 1,6 milijona, ter vsak še povprečnino v znesku 700 tisoč tolarjev. Slednjič bosta morala obsojenca plačati tudi stroške njune obrambe.

Obsodba v Novi Gorici je prva, kar jih je kako slovensko sodišče doslej izreklo v obdobju privatiza-

cije gospodarstva oziroma t.i. divjega lastninenja, ko prihaja do velikih zlorab in nezakonitega prilaščanja t.i. družbenega kapitala oz. premoženja. Obsojeni Darko Makuc je po obsodbi poskušal napraviti samomor, vendar so ga rešili in je zdaj na zdravljenju v Goriški bolnišnici v Šempetru. Poudariti je treba, da je Okrožno sodišče odložilo razpravi proti generalnemu direktorju HIT-a Danilu Kovačiču in Anili Thanasi-Kodrič, in sicer zaradi njihovih zdravstvenih težav. Tudi onadva naj bi sodelovala pri nezakonitem prilaščanju kapitala v HIT-u.

M.

DOSP = PRISPEVEK K STRPNOSTI

ERIK DOLHAR

24. DOSP, Dijaško obmejno srečanje Primorske, je bilo v Piranu konec preteklega tedna in so se ga kot običajno udeležili dijaki višjih srednjih šol iz obmejnih občin. Taka srečanja so hvalevredna predvsem zato, ker se mladina spoznava in s tem prispeva k boljšemu razumevanju med tu živječima narodoma. Če je res, da na ramenih mladine sloni teža bodočnosti, ki naj ne bo pogojena od preteklosti, smo lahko samo zadovoljni, da do tovrstnih manifestacij pride. Razveseljivo je še zlasti, da med obmejnimi dijaki ni več ti-stega "politično obarvanega tekmovalja", kot se je to dogajalo pred leti, ko so splošno razširjene etnične psouke na igriščih padale kot mana. Seveda bi vsak želel zmagati proti svojemu sovratniku, še bolj pa je, čega "moralno" premag-a z dostojnim obnašanjem na igrišču, za klopjo ali v naravi. Rezultat tudi v tem primeru sploh nima poglobilnega pomena, ravno tako kot na olimpijskih igrah, kjer je važno sodelovati ter spoznati in pridobiti nove, drugače govoreče prijatelje. Na tokratnem DOSP-u je obstajala še ena nevarnost trenja. Tekmovanja so namreč bila ravno v zadnjih dneh strupene volilne kampanje in v obdobju ne ravno rožnatih odnosov med Slovenijo in Italijo; med kladivom in nakovalom pa se prepogosto znaj-deta prav manjšini, ki tu skušata živeti v sožitju in medsebojnem razumevanju. Kaj bi lahko še dodali? Morda preobrabljeni rek: Vse dobro, kar se do-bro zaključil!

Košarkarji slovenskih šol v Italiji najbolj uspešno napadali nasprotnikov koš

25. OBČNI ZBOR ZSSDI Z NOVIM STATUTOM NOVIM IZZIVOM NAPROTI

VIRBORI ČEŠIČA

V četrtek, 18. t.m., je bil v Prosvetnem domu na Opčinah občni zbor Zdrženja slovenskih športnih društev v Italiji. Po izrednem občnem zboru, ki je bil sklican zaradi prilagoditve statuta vsedr-žavnemu olimpijskemu ko-miteju CONI, v katerega je bilo ZSSDI pred kratkim vklju-čeno, je bil še redni občni zbor. Celotno zasedanje je bilo delovnega značaja. Kot 47. članico so takoj na začetku sprejeli ribiško društvo slovenskih muharjev Čarnik z Goriškega. Nato je **predsednik ZSSDI Jurij Kufersin** v svojem obširnem nagovoru najprej povedal, da je odbor predlagal podaljšanje man-data dosedanjemu vodstvu največ do 28. februarja pri-hodnjega leta. "To pa zato, da izpelje do konca vse formal-nosti, ki so povezane z vklju-čitvijo v CONI," je pojasnil Kufersin, "in da uspe priti do prvih finančnih sredstev, ki jih pričakujemo od tega pri-znanja in ki bodo osnova za prispevke v naslednjih letih. Taki usmeritvi je botrovalo tudi dejstvo, da bodo nasled-nje volitve morale potekati po določenih novega statuta, ki ga bo moral CONI še do-končno odobriti." Predsed-nik je nadaljeval z željo, da bi bil tudi redni občni zbor predvsem delovnega znač-ja, kar naj bi pomenilo, da članice iznesejo brez zadr-žkov in bojazni vse svoje probleme in težave. To se žal ni popolnoma zgodilo, saj sta v razpravo ob koncu kri-tično posegla le **predsednika Jadrana in Sokola Pavel Vidoni in Niko Pertot**, medtem ko se je **predsednik Čupe Marino Košuta** izrazil predvsem pohvalno do odbora in vo-denja ZSSDI.

PREDESEDNIK TRŽAŠKEGA POKRAJIN-SKEGA ODBORA ZSSDI LIVIJ VALENCIČ: "Z VKLJUČITVIJO V SSO DOŽIVLJAMO NOVO FAZO."

"Naše šanse bodo tudi v bodoče predvsem v združevanju. Edino tako lahko povečamo kvaliteto našega dela in smo bolj prisotni s kvaliteto na športnem področju. Dva glavna momenta, ki sta še posebej značilna za obdobje od zadnjega občnega zбора, sta nedvomno naš status zaslužene organizacije na športnem področju. Drugi moment predstavlja dejstvo, da ZSSDI živi novo fazo, novo bipolarnost. Naša organizacija se je namreč polnopravno včlanila v Svet slovenskih orga-nizacij, kar je bilo nadvse jasno; tako naše

PREDESEDNIK GORIŠKEGA POKRAJIN-SKEGA ODBORA ZSSDI MARKO LUT-MAN: "URESNIČUJEMO ZASTAVLJENE CILJE."

"Če se omejimo na delo pokrajinskega odbora Zdrženja, smo lahko zadovoljni, ker smo si zastavili določene cilje in jih deloma tudi

in pri tem izrecno omenil Stadion 1. maja in športni center v Lonjerju. Nato je predsednik nakazal nekaj smernic: "Novi statut določa, da mandatna doba odbora traja 4 leta, zato bo moral program vsebovati tudi bolj daljnosežne cilje. Vse bo seveda odvisno od finančnih sredstev, ki bodo na razpolago. Ne glede na to pa sem mnenja, da se bo moral novi odbor še posebno ukvarjati s sledečimi problemi:

- 1) nadaljevati bo moral z utrjevanjem zunanjih stikov;
- 2) najti bo moral način, kako urediti socialni status tistih trenerjev, ki se profesionalno ukvarjajo s tem poklicem;
- 3) izdelati bo moral nove študije in raziskave, ki naj izpopolnijo dosedanja dela prof. Peterlina in ki naj strokovno nakažejo smernice za bodoči razvoj našega gibanja;
- 4) še v večji meri bo moral spodbujati sodelovanje med društvi;
- 5) pridobiti si bo moral večje in bolj ustrezne prostore;
- 6) izdelati oz. potrditi bo moral novo notranjo orga-nizacijo - upoštevajoč novi sta-tut, novi pravilnik in nove potrebe po sodobnejšem načinu dela in prijemih - s katero se že dalj časa ukvarja sedanji odbor.

Ti so le nekateri argumenti za diskusijo in bodoči program."

Sledil je hladen aplavz prisotnih predstavnikov društev...

Zdrženje kot vsa društva, ki so pri nas včlanjena, so v svoji osnovi odprta in s plu-ralnimi odnosi tako v naši organizaciji kot med vsemi društvi. Seveda pa je še odprt finančni moment. Obetamo si, da bo ta trenutek institucionaliziran, in sicer, da ne bi hodili od leta do leta z agresivno politiko vplivat na tako finančno podporo ali celo moledovat, ampak da bi bila ta podpora institucionalizirana. V tem smislu smo tudi imeli celo vrsto sestankov tako v Ljubljani kot tudi z obema našima krovnicima organizacijama in smo se načelno zmenili, da bi bil ta finančni delež okoli 10 % vseh sredstev, ki jih matična domovina namenja zamejstvu."

uresničujemo. Pri tem mislim na koordinacijo med društvi, ki gobjo isto panogo, uveljavljanje Zdrženja v javnosti tudi s prisotnostjopri raznih manifestacijah in tudi z zelo dobrimi stiki, ki jih imamo na ravni pokrajinskega CONI-ja, pa tudi do občine in pokrajine." E.D.

KOŠARKA

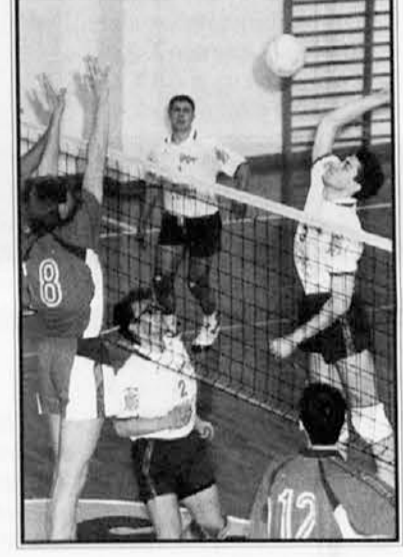
Jadran juriša na Biello

Po sobotni ne preveč prepričljivi domači zmagi v deželnem derbiju s trdoživim Čedadom se "modri bojevniki" odpravljajo v okolico Turina, kjer bodo v soboto odigrali verjetno odločilno tekmo letošnje sezone. Jurišali bodo namreč na bunker prvovrščene Bielle, ki bi lahko le s porazom (po možnosti proti Jadranu) dala Vremčevim fantom še kanček upanja v dodatna srečanja prav s piemontsko peterko. Savio in ostali pa so doslej pokazali, da ne poznajo zastojev. Če Jadranovcem ne bi uspelo zmagati, pa se lahko mirne duše poslovijo od letošnjega prvenstva za-vedajoč se, da so dali vse od sebe in verjeli v napre-dovanje vse do zadnjega. Srečno fantje!

ODBOJKA

Boru derbi C-2 lige z Olympio

Sobotni derbi C-2 lige med Borom Fortrade in Olympio CDR so gladko osvojili svetoivanski odbojkarji. Borova šesterka se je tako oddolžila za poraz v prvem delu prvenstva, kot je izjavil igralec **Mitja Gombač**: "Olympio smo premagali z glatkim 3:0 in smo zato zelo veseli, ker so nas oni v Gorici premagali z istim rezultatom. V prvih dveh setih je bilo še kar precej lepe igre. Pomemben je bil predvsem drugi set, ko so oni imeli tudi set žogo, mi pa smo nadoknadili na 15:15 ter potem zmagali s 17:16. To je bil tudi ključni trenutek tekme, tako da smo v tretjem setu gladko zmagali."

Je bil to pravi derbi?
"Bil je, seveda. Oni so bili v Gorici še kar nespodobni, mi pa smo se tukaj skušali boljše obnašati; mislim, da se nam je to tudi posrečilo."

Pri gostih, kjer se je poznalo pre-več napetosti in nervoze, pa smo za mnenje vprašali igralca **Kristjana Graunarja**, ki je povedal, da je bil to "nepričakovan poraz. Mislim, da smo igrali pod našimi sposobnostmi. Ključni trenutek je bil v drugem setu, ko smo imeli trištiri žoge, s katerimi bi lahko dobili set. V tretjem setu smo popolnoma popustili, oni pa so dobro igrali, niso delali napak in osvojili derbi." G. BAJC

PRIMORSKI ŠPORT

V Atlanti kar nekaj primorskih športnikov

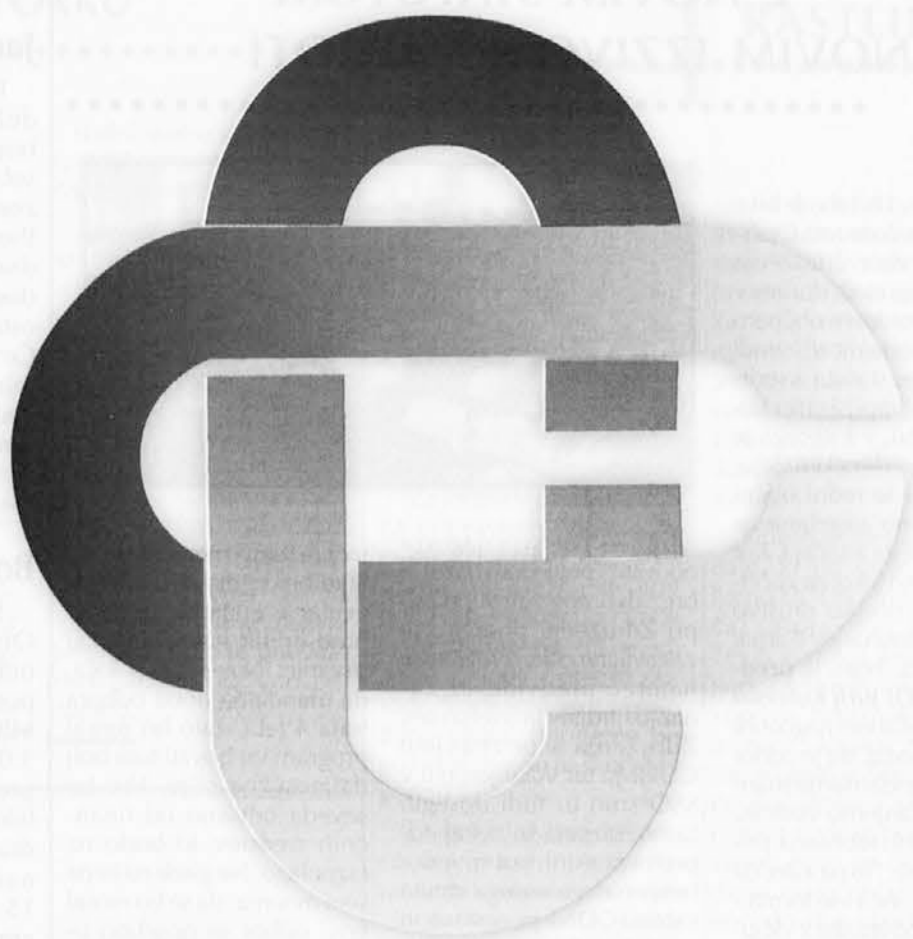
Spričo nastopa slovenske nogometne reprezentance v Atenah so bile prvoligaške tekme že pretekli petek. Novogoričani, ki so doma premagali Muro z najtesnejšim izidom, so si že zagotovili najmanj drugo mesto in s tem nastop v evropskih pokalih. Pred Prekmurci imajo kar devet točk naskoka. Za naslov prvakov jih čaka še trd boj z Olimpijo. Ta zaostaja za pet točk in je v petek nasula štiri zadetke Izoli. Primorje je po porazu v Velenju padlo na šesto mesto. Mariborčani so premagali Korotan, Beltinčani pa Celjane. V nedeljo bo v Ajdovščini primorski derbi med Hitovci in Primorjem.

V slovenskih dvoranah je bil konec tedna v ospredju **rokomet**. Celjani so v prvi finalni tekmi za naslov prvaka zmagali v Velenju, Hrpeljci pa so doma izgubili uvodni obračun za tretje mesto z Dobovo.

V odbojkarskem prvenstvu je padla tudi druga končna odločitev. Potem ko so prejšnji teden Kanalci zalili naslov prvakov z reko šampanjca, so v soboto slavile tudi Ma-riborčanke, ki so bile v odločilni peti tekmi boljše od Blejk.

V Atlanti bo letos nastopilo kar nekaj primorskih športnikov. Prejšnji teden si je v Španiji tako kot Arianna Bogatec v razredu Evropa priborila olimpijsko vizo tudi izolska jadralka Vesna Dekleva.

Nova Gorica je konec tedna gostila slovensko **kolesarsko** elito. V dirki za kriterij slovenskih mest je zmagal Eržen, na kronometer Pintarič, med mladinci pa so se izkazali predvsem domači kolesarji.

TVOJE DOMAČE BANKE

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA

SEDEŽ: *OPČINE, ULICA RICREATORIO 2*
TEL. 040 / 21 491

PODRUŽNICE: *TRST, TRG LIBERTA 5*
NABREŽINA, TRG SV. ROKA 106
SESLJAN, SESLJAN 44
BAZOVICA, ULICA GRUDEN 23

ZADRUŽNA KREDITNA BANKA V DOBERDOBU

SEDEŽ: *DOBERDOB, ULICA ROMA 23*
TEL. 0481 / 78 063

PODRUŽNICA: *RONKE, ULICA C. D'ANNUNZIO 96/A*
TEL. 0481 / 47 41 60

ZADRUŽNA KREDITNA BANKA SOVODNJE OB SOČI

SEDEŽ: *SOVODNJE OB SOČI, /GO/
PRVOMAJSKA 75, TEL. 0481 / 88 21 55*

PODRUŽNICA: *ŠTANDREŽ, /GO/
ULICA DEL CARSO 73/A, TEL. 0481 / 52 08 32*